

WASA DAGBLAD

Nr 49

Söndagen den 29 december, 2024

ISSN 2954-2448

Brändö bibliotek

**Tjusningen med
långfärdsskridsko-
åkning**

**Wasa Dagblad, Waa-
san Päivälehti och
Wasa Daily fyller 2 år**

**Tosca på Stadstea-
tern**

**Katrina på Wasa Tea-
ter**

**År 2024 Historiens
varmaste**

**Återanvänd jul-
granarna**

HÄR FINNS VI:

vpress.ovh

Gott Nytt År!

Året som gick - 2024

Året som gick - En blandning av ljus och skugga 2024 - ett år präglad av både utmaningar och framsteg

Året som gått har varit ett år av kontraster. Medan världen fortsätter att återhämta sig från pandemin och kriget i Ukraina kastar en lång skugga över Europa, har Finland lyckats behålla sin position som ett av världens mest stabila och lyckliga länder.

Hälsa och välfärd

Covid-19 har övergått från pandemi till endemi, och samhället har anpassat sig till ett nytt normalläge. Vaccinering och ökad kunskap om smittspridning har minskat sjukdomsördan avsevärt. Trots detta har välfärdsområdena i landet, särskilt Österbottens välfärdsområde, stått inför stora utmaningar. Nedskärningar, personalbrist och försämrad kvalitet i vården har blivit allt vanligare. Frågan om hur vi ska säkra en hållbar välfärd för framtida generationer är mer aktuell än någonsin.

Ekonomi och försvar

Finlands ekonomi har fortsatt att vara under press, och statsskulden har ökat kraftigt. Högre skatter och avgifter har införts för att balansera budgeten, men effekterna på hushållen och företagen har varit kännbara. Samtidigt har försvarsutgifterna ökat betydligt, och samarbetet med NATO har fördjupats. Det ökade säkerhetspolitiska läget har tvingat Finland att prioritera försvaret högre, vilket har påverkat andra samhällsområden.

Krig och fred

Kriget i Ukraina har fortsatt att eskalera, och humanitära krisen i regionen är djup. Rysslands aggression har fått allvarliga konsekvenser för Europas säkerhet och ekonomi. Trots omfattande sanktioner och militärt stöd till Ukraina har det inte varit möjligt att nå en fredlig lösning på konflikten. Rysslands ändrade kärnvapendoktrin har ökat spänningarna ytterligare och skapat en oviss framtid för Europa. Kriget i Gaza med alla dess katastrofala följder har fortsatt hela året. Och situationen i Syrien är efter maktskiftet nyligen alldeles oklar. Den tidigare dikatorn med hundratusentals liv på sitt samvete togs emot med varma händer i Moskva.

Ett varmare Finland

Året som gått har också markerat en tydlig vändpunkt i vårt klimat. För första gången har medeltemperaturen i Finland överstigit 1,5 grader över den förindustriella nivån. Denna ökning, även om den kan tyckas liten, har redan börjat få märkbara konsekvenser för vår natur och vårt samhälle. Extrema väderhändelser, som längre och intensivare värmeböljor, kraftigare regn och mer oregelbundna nederbördsmonster, har blivit allt vanligare. I Finland har vi inte haft några väderkatastrofer - ännu - även om vintrarna har blivit kortare, skidföret börjar saknas helt i södra och mellersta Finland, och granbarkborren breder ut sig. Dessa förändringar påverkar allt från jordbruket och skogsbruket till vår hälsa och infrastruktur. Stigande



havsnivåer hotar kustområden, och förändrade vädermönster påverkar våra ekosystem och biologisk mångfald.

Att medeltemperaturen har överstigit 1,5-gradersmålet, som satts upp i Parisavtalet, är en stark påminnelse om att klimatkrisen är här och nu. Det är avgörande att vi intensifierar våra ansträngningar för att minska utsläppen av växthusgaser och anpassa oss till ett förändrat klimat.

Vad väntar i framtiden?

Det är svårt att förut säga hur framtiden kommer att se ut. Men en sak är säker: världen kommer att fortsätta att förändras i en allt snabbare takt. För att möta de utmaningar som ligger framför

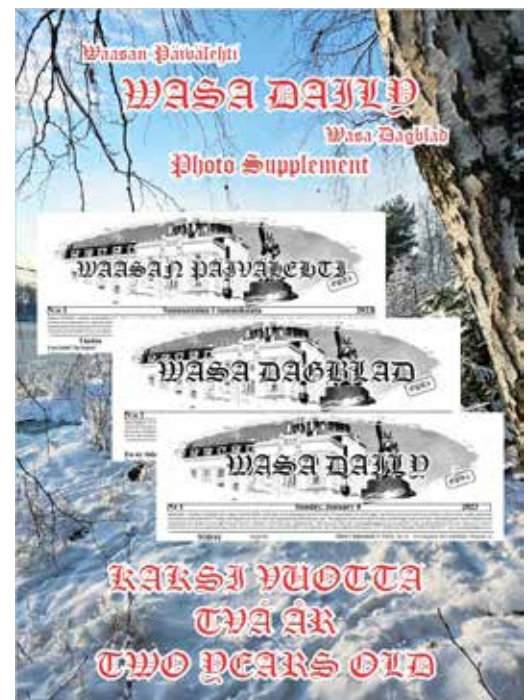
oss måste vi arbeta tillsammans för att bygga ett mer hållbart och rättvist samhälle.

Året som gått har varit ett år av både ljus och skugga. Men genom att arbeta tillsammans kan vi övervinna de utmaningar som vi står inför och skapa en bättre framtid för oss själva och kommande generationer.

Och till slut, Finland - fortsättningsvis en oas i en stormig värld

Även om Finland har drabbats av flera utmaningar under det gångna året, har landet lyckats behålla sin position som en av världens mest stabila och demokratiska nationer. Finländarnas höga livskvalitet och starka samhällsgemenskap har visat sig vara en stor tillgång i svåra tider.

Photo Supplement



Fotobilaga - vpress.ovh

NYHETER



Vasa stadsteaters opera för säsongen 2024-2025: Giacomo Puccinis klassiska opera Tosca, med premiär den 16 januari 2025.

Vasa stadsteaters opera för säsongen 2024-2025 blir Giacomo Puccinis klassiska opera Tosca, med premiär i januari 2025.

Puccinis Tosca tar över Romeo-scenen i januari 2025, regisserad av Vaasa stadsteaters konstnärliga ledare Seppo Välinen och dirigerad av Anna-Maria Helsing, som har utsetts till chefsdirigent för Vaasa stadsorkester för åren 2025-2028. Kostymerna för produktionen är designade av Emilia Eriksson, med scenografi av Mika Haaranen. Operan är anpassad av Touko Niemi.

Titelrollen som Floria Tosca kommer att gestaltas av sopranen Reetta Haavisto, medan rollerna som Baron Scarpia

och Mario Cavaradossi kommer att spelas av barytonen Walterri Torikka och tenoren Mika Pohjonen, respektive. Andra roller kommer att utföras av Heikki Aalto, Jacob Waselius och Henri Uusitalo. Operan är ett samarbete mellan Vaasa stadsorkester och Vaasa Operaförenings kör, och den har premiär torsdagen den 16 januari 2025 på Vaasa stadsteaters Romeo-scen.

"Tosca är en fantastisk opera musikaliskt sett, som erbjuder lite av allt. Det är fantastiskt att vårt orkester får framföra detta verk, och vi har vår egen orkestrering för det. Jag är oerhört nöjd med det fantastiska solistgalleriet!" säger operans dirigent Anna-Maria Helsing.

"Tosca är en av Giacomo Puccinis tre stora operor och re-

presenterar verismen. Verismen betonar naturalism och skildrar vanliga människor i vardagliga situationer. Toscas intensiva och snabba thriller utspelar sig under en dag i juni 1800," beskriver regissören Seppo Välinen.

Tosca är en italiensk tre-aktig opera med musik av Giacomo Puccini och libretto av Luigi Illica och Giuseppe Giacosa, baserad på Victorien Sardous fem-aktiga drama La Tosca. Handlingen utspelar sig i Rom runt år 1800, mitt under den politiska omvälvningen orsakad av Napoleons invasion av norra Italien. De styrande makterna försöker undertrycka Napoleons anhängare genom terror, och dödsdomar är en del av vardagen.

Vaasa stadsteaters beslut att inkludera Tosca i sitt program är ett betydelsefullt steg för

att diversifiera stadens operautbud och förstärker Vasas rykte som en operastad. Denna produktion lovar inte bara oförglömliga upplevelser utan stärker också stadens ställning som en kulturell knutpunkt i Finland.

Puccinis passion: Från familjeplikt till operans strålkastarljus

Giacomo Puccini, född in i en musikalisk dynas-



DENNA TIDNING KAN MAN LÄSA VAR SOM HELST:



Som här i Levi

ti i Lucca, Italien 1858, var inte från början ämnad för scenen. Förväntad att följa i sin fars fotspår som kyrkomusiker fann den unge Puccini tröst i Verdis storslagna operor. Detta tände en passion som skulle komma att omde-finiera den italienska operan för kommande generationer.

Faderlös i unga år kämpade Puccini vidare och skrev in sig vid Milanos konservatorium. Trots inledande svårigheter sken hans otvetydiga talang igenom. Examensverket "Capriccio Sinfonico" fick beröm för sin nyskapande anda och känslomässiga djup, kännetecknen som skulle bli synonyma med hans operor.

Puccinis tidiga operor möttes av blandad framgång. Ändå ledde hans orubbliga beslutsamhet och djupa förståelse för publikens önsknings till genombrottet med "Manon Lescaut" 1893. Operans gripande historia och höga melodier fängslade publik över hela Europa.

Under de följande tre decennierna omdefinierade Puccini operan. Han skapade mästerverk som "La Bohème", en gripande skildring av kärlek och förlust bland kämpande konstnärer, och "Tosca", en spännande utforskning av kärlek, svek och politiska oroligheter.

Puccini var inte rädd att tänja på gränserna. "Madama Butterfly", med sin tragiska gestaltning av en japansk geisha som överges av sin amerikanska älskare, chockade publiken med sin råa realism. Ändå cementerade den kraftfulla musiken och de tidlösa teman Puccinis position som en jätte på operascenerna.

Giacomo Puccinis liv tog slut tragiskt 1924. Men hans arv lever vidare. Hans operor fortsätter att framföras världen över, deras passionerade melodier och oförglömliga karaktärer fångar publik i alla åldrar. Puccinis historia är ett bevis på passionens omvandlande kraft och visar att äkta konstnärligt geni kan blomma även ur en pliktrogen väg.

* TÅGTRAFIKEN

Tågtrafiken till Seinäjoki ökar, busstrafiken minskar vid årsskiftet

Ändringar i kollektivtrafiken mellan Seinäjoki och Vasa fr.o.m. 2.1.2025



Turtätheten i kollektivtrafiken mellan Seinäjoki och Vasa ändras i början av januari. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten meddelar att VR återupptar tågtrafiken som gör det möjligt för passagerare att anlända till Vasa från Seinäjoki redan klockan åtta på morgonen. Ändringen leder till en minskning av busstrafiken, eftersom en del av tjänsterna överlappar tågtrafiken.

Vid årsskiftet upphör följande bussturer:

07.15 Seinäjoki-Vasa (expressbuss)

15.00 Vasa-Seinäjoki (expressbuss)

De turer som läggs ner har kört direkt längs riksväg 18 utan att stanna i Storkyro centrum eller Ylistaro. Dessutom kommer det att göras små ändringar i tidtabellen för en del andra frekvenser mellan förbindelserna. Syftet med ändringarna är att effektivisera kollektivtrafiken och att beakta de ökade möjligheterna att använda tågtrafiken. VR:s förnyelse förväntas förbättra smidigheten i arbetsresorna särskilt för passagerare som reser tidigt på morgonen.

* VAMK

Wasa Innovation Center och Vasa yrkeshögskola intensifierar sitt samarbete med ett centralt partnerskapsavtal

Wasa Innovation Center (WIC) och Vasa yrkeshögskola (VAMK) har undertecknat ett viktigt partnerskapsavtal som stärker samarbetet mellan organisationerna och lägger grunden för ett systematiskt och produktivt samarbete.

Avtalet, som undertecknades den 16 december, syftar till att fördjupa det befintliga partnerskapet och hitta nya sätt att bidra till regionens utveckling. Undertecknare är WIC:s verkställande direktör Sture Udd och VAMK:s verkställande direktör Hannu Vahtera.

"Ett betydande tillskott till partnernetverket" VAMK:s rektor Hannu Vahtera ser en stor potential i samar-

betet:- Jag är glad över att vårt viktigaste partnernetverk växer och nu även omfattar en så betydande regional utvecklare som Wasa Innovation Center. Vår gemensamma ambition är att främja verkningsfulla forsknings-, utvecklings- och innovationsprojekt till gagn för hela vår region, säger han.

Sture Udd, vd på Wasa Innovation Center, betonar de ömsesidiga fördelarna med samarbetet:- Jag hoppas att vi tillsammans med studerande och VAMK:s experter kan åstadkomma något nytt och meningsfullt. Jag anser att vårt samarbete är till ömsesidig nytta. De innovativa lösningar som vi har skapat kan utnyttjas i undervisnings- och FUI-verksamheten, och vi kan hitta kompetens och begåvade nya arbetstagare för vårt företags internationella verksamhet.

"Tittar på internationella öppningar" VAMK:s forsknings-, utvecklings- och innovationsdirektör Marja-Riitta Vest förväntar sig konkreta resultat i framtiden:- Vi samarbetar redan inom ramen för bland annat Wasa Future Festival och WIC Science Channel. I framtiden ser jag fram emot intressanta internationella projektöppningar som kombinerar vår expertis och producerar banbrytande lösningar på dagens brännande frågor, säger Vest.

Viktigt partnerskap stöder regional utveckling Avtalet om spetspartnerskap ger företag och sammanslutningar möjlighet att utveckla sin affärsverksamhet på ett hållbart och ansvarsfullt sätt och locka till sig de bästa experterna inom branschen. Samarbetet grundar sig på ett årligt avtal och syftar till att säkerställa att företagen har tillgång till kompetent arbetskraft i framtiden. Vasa yrkeshögskola är känd för sin arbetslivsorienterade undervisning och internationali-

tet. Tyngdpunkterna i utbildningen är energieffektiv teknik, företagskompetens inom exportindustrin samt moderna social- och hälsovårdstjänster. Samarbetet med Wasa Innovation Center stärker VAMK:s roll som en pelare för utveckling i regionen och erbjuder studerande värdefulla möjligheter att delta i innovationsprojekt.

Källa: STTInfo/VAMK



Bild:

Från vänster: VAMK:s rektor, verkställande direktör Hannu Vahtera och serviceaffärschef Jenna Puska, verkställande direktör för Wasa Innovation Center Sture Udd och VAMK:s direktör för FUI- och serviceaffärsverksamhet Marja-Riitta Vest.

Satu Aaltonen/ VAMK

* VINTERBLADPLATS

Vasa bjuder på en endorfin-smäll!



En unik upplevelse väntar igen i Vasas inre hamn när stadens populära vinterbad öppnades den 1 november. Detta kostnadsfria rekreationsområde, som är öppet för alla, erbjuder möjlighet att njuta av de positiva effekterna av vinterbad alla dagar i veckan från 6 till 9.

Vinterbadplatsen i inre hamnen har blivit en särskild favorit bland både lokalbefolkningen och turister. Platsen erbjuder ett säkert och lättanvänt sätt att uppleva vinterrekreation. Vanliga vintersimmare beskriver upplevelsen som "underbart beroendeframkallande". Det sägs att omväxlande kallt vatten och en varm bastu ger en behaglig explosion av endorfiner till kroppen och hjälper till att återhämta sig från vardagens stress.

Vintersimning är känt för sina många hälsofördelar, som att förbättra blodcirkulationen, lindra stress och stärka immunförsvaret. Vasa stad vill erbjuda sina invånare och besökare en möjlighet att njuta av dessa förmåner helt gratis.

Alla intresserade är välkomna att uppleva den uppfriskande effekten av vinterbad i Inre hamnen - ensam, med vänner eller till och med med familjen. Ta med en handduk och mod och låt vinterbadet fräscha upp kropp och själ!

Veckans konstupplevelse:



Hjalmar Munsterhjelm

19.10.1840, Toivoniemi, Tuulos

2.4.1905, Helsinki

Landsväg, 1865

* VASA ELEKTRISKA

Vasa Elektriskas prissättning kan komma att diskuteras i högsta domstolen:



Konsumentombudsmannen ansöker om besvärstillstånd hos högsta domstolen för den prisändring som Vasa Elektriska har genomfört, framgår det av ett pressmeddelande från Konkurrens- och konsumentverket.

Hösten 2024 förkastade marknadsdomstolen konsumentombudsmannens yrkanden om förbudsreläggande som gällde Vasa Elektriska Ab:s förfaringsätt vid höjningar av elpriserna hösten 2022. Konsumentombudsmannen ansöker om förhandsavgörande hos högsta domstolen. Vasa Elektriska meddelade i september 2022 att man höjer priserna på elförsäljningsavtalet från och med den 15 oktober 2022. Till följd av den ensidiga ändringen av avtalsvillkoren ändrades prisstrukturen för Basel-avtalet och priset på el steg från 10,7 cent per kilowattimme till 29,9 cent per kilowattimme. Prisökningen var nästan 180 procent.

Konsumentombudsmannen ansöker hos högsta domstolen om ett förhandsavgörande om ett elbolag kan höja priset på ett elavtal som gäller tills vidare med mer än vad som skulle ha behövts enbart på grund av ändrade kostnader för elanskaffning. Konsumenten-

tombudsmannen anser att marknadsdomstolens tolkning är mycket positiv för Vasa Elektriska och att beslutet på ett omotiverat sätt inskränker konsumenternas rättigheter. Konsumentombudsmannen anser att beslutet fattades på basis av en bristfällig bedömning, eftersom förfarandet borde granskas inte bara utifrån elmarknadslagen utan också utifrån konsumentskyddslagen. Konsumentombudsmannen Katri Väänänen betonar att el är en samhällsviktig tjänst för konsumenterna, och därför är det särskilt viktigt att bedöma avtalsändringar enligt konsumentskyddslagen.

Konsumentombudsmannen godtar premissen att elbolagen inte kan åläggas att sälja el med förlust inom ramen för regleringen av elmarknaden. Om skyddet för elbolaget dock går så långt att bolaget på grund av en exceptionell omständighet tillåts göra en extra vinst på konsumentens bekostnad jämfört med normala förhållanden, gynnar avtalsförändringen verksamheten på ett sätt som strider mot konsumentskyddslagen. I det här fallet är parter-

nas rättigheter och skyldigheter inte balanserade.

* VÄLFÄRDSOMRÅDET

Höjda klientavgifter i Österbottens välfärdsområde från 2025



Från och med den 1 januari 2025 höjs klientavgifterna i Österbottens välfärdsområde, enligt beslut från välfärdsområdesstyrelsen den 16 december.

Höjningarna baseras på den nationella förordningen om klientavgifter och följer de riktlinjer som fastställts på riksnivå.

Ett läkarbesök inom primärvården kommer att kosta 28,20 euro, medan ett specialistbesök landar på 66,70 euro. För sjukskötar- och hälsovårdarmottagningar kvarstår dock avgiftsfriheten. Däremot införs en no-show-avgift på 56,70 euro för uteblivna, ej avbokade besök.

- Klientavgifterna är en del av finansieringen för välfärdsområdets tjänster. Om vi skulle sänka avgifterna under den nationellt fastställda nivån skulle vi behöva täcka det med andra medel, förklarar välfärdsområdesdirektör Marina Kinnunen.

Socialtjänsterna får lindrigare höjningar När det gäller socialtjänster, såsom hem- och boendeservice eller funktionshinderservice, har välfärdsområdet större flexibilitet i prissättningen. För dessa tjänster höjs avgifterna med endast en procent för att skydda ekonomiskt utsatta grupper.

- Många som använder dessa tjänster befinner sig i en sårbar situation och har begränsade ekonomiska resurser. Därför valde vi att hålla höjningarna så låga som möjligt, säger Kinnunen.

Klienter med begränsad ekonomi har möjlighet att ansöka om avgiftslättnader, vilket ska underlätta för dem som påverkas mest av förändringarna.

De nya avgifterna träder i kraft vid årsskiftet och gäller för hela välfärdsområdet.

* LUCIA

Folkhälsans Lucia 2025 väckte ovanligt starka reaktioner



Foto: Matti Porre/Republikens presidents kansli

Detta var den 75 gången Finlands lucia kröntes. Årets luciaval har återigen satt igång en livlig debatt i Finland. Valet av Folkhälsans Lucia 2025 Daniela Owusu har mötts av både jubel och kritik.

Den absoluta majoriteten stödde nog valet av Daniela. Men det fanns en liten minoritet som tyvärr inte gjorde det och i enstaka fall gjorde sig skyldiga till rasistiska påhopp.

- Vi vill varmt tacka alla som visat sitt stöd för Finlands Lucia 2024 och tagit ställning mot rasism. Ni är i majoritet, och ert engagemang visar att det finns en stark opinion mot rasism, säger Viveca Hagmark, direktör, Folkhälsans förbund. I en insändare i Hufvudstadsbladet skriver hon och Anna Hellerstedt: "De rasistiska meddelanden som Folkhälsan tagit emot med anledning av Finlands lucia 2024 är chockerande och gör oss djupt beklämda. Efter att situationen fått offentlighet har vi dock till vår glädje sett att stödet för årets lucia och kulturell mångfald samt opinionen mot rasism är betydligt större."

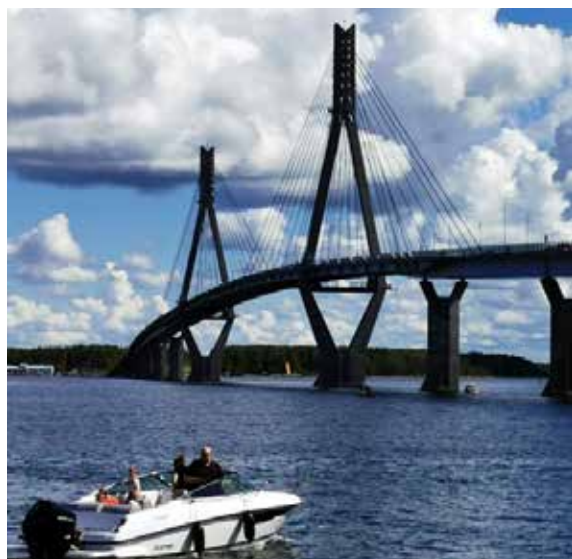
Och i en intervju i den rikssvenska kvällstidningen Expressen säger Daniela själv: "-Jag vill visa att vem som helst kan vara lucia, oberoende av utseende".

Det gick så långt att presidentparet i Finland, Alexander Stubb och Suzanne Innes-Stubb önskade ge sitt stöd till Lucian:

- De här förskräckliga rasistiska uttalandena är ett tecken på att ert arbete behövs. Ert budskap är värme och kärlek, sa Alexander Stubb när Lucia med följe besökte presidentfamiljen i presidentens tjänstebostad.

* REPLOTRON

Fotografera Replotbron och ät gott på Berny's



Har du ett öga för fotografi och en kärlek för vackra vyer? Korsholms kommun bjuder in alla - från amatörer till proffs - att delta i en inspirerande fototävling med temat Replotbron.

Tävlingen uppmanar deltagarna att utforska nya och oväntade perspektiv på den ikoniska bron. Var kreativ, lek med vinklar och ljus! De inskickade bidragen kommer att bedömas av en expertjury bestående av meriterade fotografer, och de tre bästa bilderna belönas med ett presentkort på 50 euro till Restaurang Berny's.

Specialbelysning för unika bilder

Replotbron kommer att vara extra spektakulär under tävlingsperioden. På självständighetsdagen (6 december), nyårsafton (31 december, med en särskild ljusshow) och Alla hjärtans dag (14 februari) är bron specialbelyst, vilket ger deltagarna möjlighet att fånga magiska ögonblick.

Praktisk information

Tävlingen pågår från den 5 december 2024 till den 16 februari 2025. För detaljerade instruktioner om hur du deltar, besök Korsholms kommuns hemsida.

* UTSTÄLLNING

Fotoutställning om månfärder öppnar på Terranova



Terranova på Österbottens museum öppnar sina dörrar för den nya fotoutställningen Apollo 12 & 13, som fortsätter den tidigare utställda utställningen Man on the Moon 55.

Den nya utställningen är öppen för allmänheten från 18.12.2024 till mitten av februari.

Utställningen ger en djupdykning i Apollo-programmets etapper före det historiska Apollo 11-månuppdraget, med särskilt fokus på de dramatiska händelserna under Apollo 12- och Apollo 13-uppdragen.

Apollo 12 och 13: dramatiska flygningar Apollo 12-uppdraget var fullt av spänning när två blixtnedslag nästan avbröt resan. Ockupationen lyckades dock med sin uppgift att landa exakt på månen, i området för Stormarnas hav. Flygningen kännetecknades av ett kännetecken med ett amerikanskt segelfartyg. Symboliken i skeppet anspelade på sambandet mellan eran med segelfartyg och rymdfärder, liksom mänsklighetens framsteg till nya gränser. Apollo 13 är känd som den legendariska flygningen som aldrig nådde sin destination. En explosion i syrgastanken i servicemodulen avbröt flygningen till månen, men besättningen överlevde tack vare skicklig krishantering och samarbete. Emblemet som används på flygningen, Apollo, solguden i den grekiska mytologin, symboliserar ljuset av vetenskap och kunskap som rymdforskning ger mänskligheten.

Utställningen tar dig med på en tidsresa till Apolloprogrammet Fotografierna och berättelserna som visas i utställningen öppnar dörrar till rymdresandets historia och mänsklighetens strävan att överskrida sina gränser. Med hjälp av fotografierna kan besökarna till exempel se den legendariska bilden som togs under Apollo 8-uppdraget, där jorden stiger över månens horisont. Bilden togs på julafton 1968 och är ett av de mest ikoniska verken inom rymdfotografi.

Utställningen har producerats i samarbete mellan VB Fotocentrum och Vasa museer/Österbotens museum.

Utställningen erbjuder

en unik möjlighet att med hjälp av bildkonst uppleva Apollo-uppdragens anda och historia. Terranova välkomnar besökare att utforska dessa unika berättelser och bilder som berättar historien om mänsklighetens största äventyr.

Källa: STTinfo/Vasa stad

Bild: Apollo 12-astronauten Alan Bean klättrar ner för LM Intrepids steg. NASA/GSFC/Arizona State University Public Domain

* PÖRTOM

Pörtom revyn 2025 - Krank City

En många decenniers tradition, Pörtomrevyn, alltid lika välbesökt. Och nu är det dags igen.

Revyn som inte gör en mygga förnär.

Denna vinters Pörtomrevy har premiär den 11.1.2025 kl 19.

Här kan man boka biljetter:

<https://bokning.portomuf.fi/>

* SOMMARJOBB

Varuboden-Osla anställer nästan 700 sommarjobbare till nästa sommar – ansökningstiden för vuxna går ut i början av februari

Varuboden-Osla kommer nästa sommar att anställa cirka 700 sommarjobbare för kundserviceuppgifter i Nyland och på Åland. Ansökningstiden för vuxna sökande går ut den 2 februari och ansökningstiden för sommarjobb för minderåriga ordnas separat senare i vår. Liksom tidigare år får alla sökande en kallelse till arbetsintervju.

Varuboden-Oslas ansökningsperiod för sommarjobb har börjat. Det största behovet av sommarsemesterrfirare finns inom marknadssektorn, eftersom många platser ligger i livliga semesterstugor där antalet kunder ökar på sommaren. ABC-trafikbutikerna, restaurangerna i Borgå och Sokos samt Hesburger i Hangö söker också sommarjobbare för kundserviceuppgifter. Den här gången kommer det att finnas separata ansökningsprocesser för vuxna och minderåriga. Många unga vuxna börjar söka sommarjobb redan under jullovet, och därför har ansökningstiden för vuxna tidigare lagts från i fjol.

– Folk söker sommarjobb tidigare än tidigare. Ofta vill arbetssökande få en bekräftelse på ett jobb för den kommande sommaren så tidigt som möjligt, och vi försöker nu uppfylla denna önskan. När det gäller yngre sökande är det dock ofta först närmare sommaren som sommarplanerna preciseras förrän närmare sommaren, säger Paula Pajunen, HR-direktör på Varuboden-Osla.

Även om till exempel på grund av försäljningen av åldersbegränsade produkter måste begränsa en del av sommarjobben till vuxna arbetstagare, finns det också meningsfulla arbetsplatser för yngre. Senare i vår kommer det att finnas en separat ansökningstid för kortare sommarjobb för minderåriga och en betald sommarpraktik som heter Utforska och tjäna. Ansökningstiden för minderåriga börjar den 17 februari. (Källa: STTinfo/Varuboden)

* CELIAKI

Från och med våren kan man få stöd som celiakiker - men detta gäller endast låginkomsttagare

Från och med mars 2025 får låginkomsttagare med celiaki stöd för ökade matkostnader.

Den nya praxisen gör det möjligt att beakta de extra matkostnader som orsakas av celiaki, dvs. 38 euro per månad, i det utkomststöd som FPA betalar. Bidraget är personligt och gäller för alla familjemedlemmar över 16 år som har celiaki.

Vad förändras?

I och med den lagändring som riksdagen godkände betalas ersättning för celiaki inte längre som ett separat kosttillskott, utan de som får utkomststöd kan få hjälp med extra matkostnader. För att vara berättigad till stöd krävs en korrekt diagnostiserad celiaki, och ansökan måste åtföljas av ett läkarintyg eller en journal.

FPA:s förmånschef Marja-Leena Valkonen betonar att det inte är fråga om en återgång till den gamla kostersättningen. Stödet är en del av utkomststödet, som endast är avsett för hushåll med låga inkomster och fungerar som samhällets ekonomiska stöd i sista hand.

Vem har rätt till ersättning?

Uppskattningsvis kommer cirka 3 000 kunder att beröras. Familjer under 16 år med celiaki kan redan nu ansöka om handikappbidrag för att täcka barnets kostnader för celiaki. För personer över 16 år är det nya stödet dock ett betydande ekonomiskt stöd.

– Ändringen innebär att personer med celiaki blir mer jämställda med

andra mottagare av utkomststöd, säger Valkonen.

Hur ansöker man?

För att kunna ansöka om diagnosen celiaki krävs det, men om kunden tidigare har lämnat de uppgifter som behövs till FPA, till exempel för kostbidrag eller handikappbidrag, behövs inga nya uppgifter.

Denna nya stödform är ett välkommet tillskott för dem som befinner sig i en ansträngd ekonomisk situation och syftar till att lindra den ekonomiska bördan av sjukdom i låginkomsthushållens vardag. (Källa: FPA)

* RYSSLAND

Ex-president Medvedev: Straffa Europa!

Ex-president Medvedev redogjorde detaljerat för sin inställning till Väst-Europa i sin Telegramkanal häromdagen. Enligt honom måste Europa straffas med alla tillgängliga medel: politiska, ekonomiska och alla typer av hybrider. – Man kan fråga sig om det sker på botten av Finska viken, är det just det som Medvedev avser.

Här är hans text:

”Här ska jag säga mer detaljerat, för den nuvarande Gamla världen väcker inte i mig några andra känslor än den djupaste avsky. Det var Europa, som förvandlades till en ond, galen gammal kvinna, som blev russofobins främsta fäste i världen. Det är det lögnaktiga Europa som är skyldig till sam-manbrottet i Istanbulförhandlingarna. Det var det hjärnlösa Europa som frenetiskt främjade en medi-oker sanktionskampanj som ledde till kolossala förluster för sina medborgare. Det var blodtörstiga Europa som matade alla krigets mest rabiate demoner, oavsett förlusterna för parterna i konflikten.

Och därför måste Europa

straffas med alla tillgängliga medel: politiska, ekonomiska och alla typer av hybrider. Och därför måste vi hjälpa alla destruktiva processer i Europa.

Länge leve de aggressiva upprorsmakarna på dess historiska gator! Ära till skaror av migranter som begår grymheter och förstör de ljusa europeiska värderingarna med hat! Låt alla europeiska byråkraters vidriga ansikten för-svinna i strömmen av framtida civila sammandrabbningar!"

*** RYSSLAND**

Putin och judarna

På en presskonferens den 19.12 tog Vladimir Putin ställning för judar. Enligt honom var det etniska judar som slet sönder den ortodoxa kyrkan. Han jämför händelsen med en avrättning genom arkebusering. Och förövarna, de är etniska judar. Det är inte helt klart vilka judar Putin syftar på här. President Zelenskyj är förvisso jude, men såvitt Putin säger är det inte en person, en jude, det är en grupp etniska judar som begår flagranta, flagranta kränkningar av de mänskliga rättigheterna, mot de troendes rättigheter.

Här är ett utdrag ur Putins tal:

"Det som händer med den rysk-ortodoxa kyrkan i Ukraina är en unik situation. Detta är en grov, flagrant kränkning av de mänskliga rättigheterna, de troendes rättigheter. Kyrkan slits sönder mitt framför allas ögon. Detta är som att avrätta genom arkebusering, och ändå verkar världen ignorera det. Jag tror att de som ägnar sig åt sådana aktioner kommer att få det tillbaka.

Ni nämnde att de sliter sönder saker och ting, och det är precis vad som

händer. Dessa människor är inte ens ateister. Ateister är individer som tror på idén att det inte finns någon Gud, men detta är de-ras tro, deras övertygelser och världsbild. Men dessa är inte ateister; De är människor utan någon som helst tro.

De är etniska judar, men vem har någonsin sett dem i en synagoga? De är inte heller ortodoxa kristna, eftersom de inte går i kyrkan. Och de är definitivt inte anhängare av islam, eftersom det är osannolikt att de ses i en moské. Det rör sig om personer utan släkt eller släkting. De bryr sig inte om något som är kärt för oss och den överväldigande majoriteten av det ukrainska folket."

Fraser som "en grupp etniska judar som begår flagranta, flagranta kränkningar av de mänskliga rättigheterna, av de troendes rättigheter" har hörts förut. På 1930-talet.

*** ÅTERANVÄNDNING AV JULGRANAR**

Lekträd räddar julgranar och livar upp vattendrag

Fritidsfiskarna ordnar igen traditionella lekevenemang på trettondagen, denna gång både i Vasa och i Esbo. Evenemangen ger gamla julgranar nytt liv i vattendragen och fungerar som viktiga lekplatser för fisk.

Att sänka ner en julgran som lekträd är ett miljövänligt sätt att återvinna använd gran och samtidigt ge livsmiljö för fiskarter. Under vattnet fungerar gran både som lekplats och som födo-

källa för olika vattenlevande organismer. Enligt de senaste forskningsrönen har granar också en vattenrenande effekt.

Tionde året i Vasa, första gången i Esbo Vasa har ordnat lekevenemang sedan 2016 och evenemanget har etablerat sig i många familjers trettondagstradition. I år är det lätt att ta sig till Edviks strand, som kommer att vara nedsänkt i lekområdet. Bilar kan lämnas på parkeringen bredvid trafikplatsen.

Evenemanget ordnas för första gången i Esbo. Fiskeklubben Vanha Kuhat ry bjuder in alla som vill ta med sig sin julgran till gården till fiskeklubbens stuga på adressen Bodöntie 6. De aktiva medlemmarna i fiskeklubben tar hand om granarnas sjunkande.

Följ med oss och sänk sex!

Båda evenemangen ordnas på trettondagen 6.1.2025 kl. 10-14. På evenemangen har du möjlighet att sänka din egen julgran och samtidigt lära känna andra som är intresserade av vattendragens välbefinnande. Arrangörerna kommer att vara på plats för att hjälpa till att fälla granarna.

Mer info om:

Vasa turo-evenemang: Juha Ojajarju, tel. 045 113 3050

Bild: På trettondagen 2024 sänktes lekhyddor i Vasa i minusgrader på -30 grader. Juha Ojajarju, finländska fritidsfiskare.

Källa: Finlands fritidsfiskare



EVENEMANG

Opera och balett, HeIB singfors

Leevi Madetojas Opera Österbottningarna
22.11.2024 – 4.1.2025
<https://opperabaletti.fi/>



TIKANOJA: ÅRETS KONSTHÄNDELSE I VASA

Eero Järnefelts konstutställning öppnar
23.11.2024

ATENEUM

Gothic Modern – Från mörker till ljus

4 oktober 2024 till 26 januari 2025.

Medeltidens och renessanskonst försåg 1900-talets konstnärer med emotionellt material och sätt att hantera grundläggande mänskliga känslor, liksom födelse, död, lidande och sexualitet. På utställningen visas bl.a. Arnold Böcklin, Lucas Cranach d.ä., Akseli Gallen-Kallela, Vincent van Gogh, Theodor Kittelsen, Käthe Kollwitz, Edvard Munch, Hugo Simberg, Helene Schjerfbeck, Marianne Stokes och Gustave Van de Woestyne.

Efter premiären på Ateneum fortsätter utställningen till Nationalmuseet i Norge och ALBERTINA-museet i Wien, där kuratorerna är Vibeke Waallann Hansen och Cynthia Osiecki (intendent, Nationalmuseum, Norge)

respektive Ralph Gleis (direktör, Alte Nationalgalerie).

Utställningen kompletteras med en omfattande utställningskatalog



LUX HELSINGFORS

8.-12.1.2025

Finlands mest lysande ljusfestival, Lux Helsinki, är en årlig ljusfestival som sprider sig runt om i Helsingfors i början av januari runt trettondagen. Evenemanget presenterar ett brett spektrum av olika former av ljuskonst. Katedralen brukar vara en mycket speciell attraktion på festivalen. Så om du ska åka till Helsingfors i början av januari, kolla in det.

www.luxhelsinki.fi

VETENSKAPENS NATT

9 januari 2025 i Helsingfors
Science Night är vetenskapens eget stadsevenemang i Helsingfors. Evenemanget, som arrangeras årligen i januari, kommer att firas nästa gång torsdagen den 9 januari 2025. En brokig grupp av programarrangörer garanterar att du under kvällen och natten kommer att kunna njuta av såväl engagerande föreläsningar som insikter genom att göra det själv. Inträde till alla Science Night-evenemang är gratis!
<https://www.tieteide->

nyo.fi/ TOPELIUSVECKAN I NYKARLEBY

10-18.1-2025
Många evenemang i centrum och i byarna. Bland annat Svängig jazz med Anders Lindhs orkester den 10.1.25 i stadsbiblioteket
MIDNIGHT SKIING lördagen 11.1. och 18.1.2025 kl 21.45.
EN DAG PÅ KUDDNÄS 12.1.2025
VINTERBAD I VEXALA 12.1.25
FACKELTÅG TILL TOPELIUSPAKREN 14.1.2025 och TOPELIUSFEST 14.1.2025, Seminarisalen
<https://www.nykarleby.fi/assets/Sidor/1/438/Topeliusveckan-programblad-2025.pdf>



VASA STADSTEATER

TOSCA-operan

Premiär 12.1.2025
<https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuurivaasassa-ja-seudulla/vaasan-kaupungintatteri/tosca/>
MEDIESPÅK 2025: seminarium XX
Vasa 22-23 januari 2025.

Mediespråk 2025 arrangeras av Svensk presstjänst och Centret för livslångt lärande vid Åbo Akademi i samarbete med Svenska Yle, Hufvudstadsbladet Ab, HSS Media, ÅU Media, Svenska folkskolans vänner, Stiftelsen för Åbo Akademi, Svenska kulturfonden, Harry Schaumans stiftelse och Konstsamfundet.
<https://www.mediesp->

rak.fi/seminariet/ BOTHNIA BURLESQUE: ALL THAT GLITTERS

RITZ
25.1.2025 kl 19-22
”Tervetuloa kimalteen, ihastuksen ja henkeäsalpaavan lavataiteen täyteiseen iltaan! Bothnia Burlesque tuo jälleen nostalgisen Ritzin lavalle huikean kattauksen
Lady Laverna & Arona Showgirls: Olivia Rouge, Nana Lamarr & Rosie Rhyme!
www.ritz.fi/events

KARLEBY VINTERACORDEON

Karleby vinteracordeo 8.-15.2.2025
<https://talviharmonikka.com/>

TOMMYS: TILLSAMMANS IGEN

RITZ
5.3.2024 KL 19 - 21.30
Hans Martin, Nicklas Källdström
<https://ritz.fi/events/>

VASA HUMNORFESTIVAL 2025

2-4.4.2025
Arr. Finlandssvensk kulturutveckling

VASA KÖRFESTIVAL XXXI

22-24.5.2025
Vasa Körfestival är ett internationellt storeevenemang för körmusik. Sångarsångens glada och sociala avslutningsfest är öppen för alla körer.

MUSIKFESTSPELEN I ILMAJOKI

”STORA OFREDEN 1713-1721”
6-15.6.2025
”Denna mäktiga och aktuella opera tar hatets år och våra förfäders öden tillbaka till Kyrö älvs stränder.
Big Wrath är en skakande och närande berättelse om familjeband, moderskärlek,

uthållighet och kraften i samarbete under en tid, när Rysslands brutala anfallskrig mot Finland brände ner Österbotten till svart jord.”

www.musiikkijuhlat.fi

MUSIKFESTSPELEN

KORSHOLM

23.7.-30.7.2025
En hälsning från festivalledaren Viktor Nygård:
”Jag ser hemskt mycket fram emot att arbeta med Musik-festspele Korpholm och jag har många spännande idéer för hur vi ska fortsätta att utveckla festivalen. Redan nu kan jag lova att det nästa år kommer att bli en fantastiskt fin festival med något för alla.”

KONSTENS NATT 14.8.2025

”Jag hoppas att vi ses igen på Konstens natt nästa år”
<https://www.vaasa.fi/koe-ja-nae/kulttuurivaasassa-ja-seudulla/taiteiden-yo/>

WASA FUTURE FESTIVAL

11-16.8.2025
Wasa Future Festival 2026 kommer att äga rum mellan den 11 och 16 augusti. Evenemanget samlar kunniga och motiveerade personer från näringslivet, universiteten, de regionala beslutsfattande organen och ministerkåren för att fokusera på att lösa problem i Vasa och runt om i Finland. Evenemanget kan följas på Wasa Future Festivals YouTube-kanal.
Wasa Innovation Center
Gerbyntie 18
65230 Vasa
<https://wasafuturefestival.fi/>

VÅRA TIDNINGAR

Wasa Dagblad, Waasan Päivälehti och Wasa Daily fyller 2 år



Wasa Dagblad – Din lokala och lokalt ägda nyhetstidning på svenska i Vasa

Det är nu två år sedan vår stad och dess omgivning fick ett välkommet tillskott i form av tre nya dagstidningar: den svenskspråkiga

Wasa Dagblad, den finskspråkiga Waasan Päivälehti och den engelskspråkiga Wasa Daily, som även regelbundet publicerar material på ukrainska.

En unik lokal röst
Wasa Dagblad är inte bara en svensk nyhetstidning – det är också en av de få helt lokalt ägda tidningarna i re-

gionen. Till skillnad från våra större konkurrenter, som har ägare i Stockholm och Seinäjoki, är vi rotade här i Vasa. Vi är stolta över att vara en tidning som speglar Vasaregionens särprägel, samtidigt som vi erbjuder ett nationellt och globalt perspektiv.

Varför välja Wasa Dag-

blad?
Experter rekommenderar att man regelbundet läser minst två dagstidningar. Förutom exempelvis Vasabladet eller Wasa Dagblad ett perfekt komplement. Vi fokuserar på att erbjuda unika inslag – nyheter och analyser som du inte alltid hit-

tar i andra tidningar.
Våra specialråden inkluderar:
Kultur: Vi bevakar lokala och nationella evenemang inom konst, teater och musik.
Historia: Vi publicerar regelbundet artiklar som ger fördjupad förståelse för både regional och global historia.
Klimat och mil-

jö: Vi rapporterar noggrant om klimatförändringens effekter och dess betydelse för vår framtid. Evenemang: I varje nummer hittar du tips och information om kommande evenemang i regionen. Trots att vi är en gratis tidning är vi stolta över att hålla höga journalistiska standarder. Vi är politiskt och ekonomiskt oberoende, och vårt mål är att leverera objektiv och trovärdig journalistik.

AI - en del av framtidens journalistik Wasa Dagblad ligger i framkant när det gäller att använda artificiell intelligens i redaktionellt arbete. Med hjälp av avancerade AI-verktyg som ChatGPT och Gemini skapas utkast för faktabakgrunder, översättningar och nyhetssammansättningar. Allt innehåll granskas och redigeras av våra journalister för att säkerställa kvalitet och noggrannhet. Vi tar fullt ansvar för allt som publiceras i tidningen.

En tidning för framtiden

Under våra två år har Wasa Dagblad utvecklats i snabb takt, men vi nöjer oss inte där. Våra långsiktiga mål inkluderar att börja publicera dagligen och lansera en omfattande papperstidning på fredagar, med extra innehåll som räcker hela helgen. När detta blir verklighet beror till stor del på våra annonsörer - och vi ser fram emot att tillsammans skapa en ännu



Gott Nytt År!

starkare tidning. Vi ser fram emot att välkomna fler läsare. Vi är tacksamma för den feedback vi fått och hoppas på

Med blicken mot det tredje året
När vi nu inleder vårt tredje verk-

samhetsår ser vi ännu mer dialog med er, våra läsare, för att fortsätta utveckla tidningen. Tack för ert förtro-

ende - och låt oss göra det kommande året ännu bättre! Gott Nytt År önskar vi på Wasa Dagblad!

Tack för ert förtro-

KLIMATFÖRÄNDRINGEN

2024: På väg att bli det varmaste året i historien när temperaturen passerar tröskeln på 1,5 °C



År 2024 ser ut att bli det varmaste som uppmätts, med månatliga globala medeltemperaturer som konsekvent slår tidigare toppar, rapporterar Meteorologiska världsgenerationen (WMO). Denna oroväckande trend understryker hur brådskande det är att ta itu med klimatförändringarna eftersom extrema väderhändelser orsakar förödelse över hela

världen och orsakar ekonomisk förödelse och mänskligt lidande.

En röd varning om klimatförändringar

Enligt WMO:s State of the Climate 2024 Update var den globala genomsnittliga lufttemperaturen vid ytan från januari till september 1,54 °C över förindustriella nivåer, med en felmarginal på $\pm 0,13$ °C. Denna ökning har förvärrats av det pågående El

Niño-fenomenet, som förstärker effekterna av den globala uppvärmningen. WMO:s generalsekreterare Celeste Saulo betonade vikten av att skilja mellan kortsiktiga temperaturtoppar och långsiktiga trender: "Ett eller flera år som överstiger 1,5 °C betyder inte att vi har misslyckats med att uppfylla Parisavtalets mål att begränsa uppvärmningen. Men varje bråkdel av en grad

spelar roll." Uppdateringen släpptes i samband med att FN:s klimatkonferens (COP29) inleddes i Baku, Azerbajdzjan. FN:s generalsekreterare António Guterres betonade allvaret i situationen: "Klimatkatastrofen slår hårt mot hälsan, ökar klyftorna, skadar hållbar utveckling och skakar fredens grundvalar. Det är de utsatta som drabbas hårdast.

Ett decennium av alar-

merande statistik

Perioden från 2015 till 2024 bekräftas nu som det varmaste decenniet som någonsin registrerats. Årets medeltemperatur kommer att överträffa det tidigare rekordet från 2023. Under de senaste 16 månaderna har den globala temperaturen konsekvent överskridit historiska normer. Dessa resultat illustrerar accelerationen av den långsiktiga uppvärmningen, som

för närvarande uppskattas till 1,3 °C över förindustriell nivå.

Centrala klimatindikatorer

Koncentrationer av växthusgaser Atmosfärens nivåer av koldioxid (CO₂) nådde 420 ppm 2023, en ökning med 51 % sedan förindustriell tid. Realtidsdata för 2024 indikerar en fortsatt ökning, vilket ytterligare förstärker växt-huseffekten och driver upp de globala temperaturerna.

Värme i havsvattnet

Värmeinnehållet i havet nådde rekordnivåer under 2023, och 2024 följer en liknande bana. Havet, som absorberar 90 % av överskottsvärmen från jordens system, har sett en snabb uppvärmning, särskilt under de senaste två decennierna. Denna uppvärmning är oåterkallelig på hundraårsperspektiv och har långtgående konsekvenser för de marina ekosystemen och vädermönstren.

Stigande havsnivå

Den globala havsnivån steg med en accelererande hastighet på 4,77 mm per år från 2014 till 2023, vilket är mer än dubbelt så snabbt som mellan 1993 och 2002. Även om El Niño tillfälligt intensifierade denna trend under 2023, tyder preliminära uppgifter för 2024 på en återgång till den konsekventa uppåtgående bana som setts under tidigare år.

Förlust av glaciärer

Glaciärer drabbades av oöverträffade förluster under 2023, med ett rekord på 1,2 meter vattenekvivalent is som



smälte - fem gånger volymen vatten i Döda havet. Bara i Schweiz har glaciärerna förlorat 10 procent av sin volym under de senaste två åren. Havsisens utbredning Havsisen i Antarktis nådde sin näst lägsta utbred-

ning enligt satellitmätningarna, medan havsisen i Arktis låg under genomsnittet. Dessa förändringar stör ekosystemen ytterligare och bidrar till globala återkopplingar som förvärrar uppvärmningen.

Mänsklig och ekonomisk påverkan

Konsekvenserna av dessa förändringar är uppenbara. Extrema väderhändelser, såsom rekordstor nederbörd, förödande översvämningar, död-

liga värmeböljor och rasande skogsbränder, har tvingat miljontals människor på flykt, förvärrat den osäkra livsmedelsförsörjningen och undergrävt en hållbar utveckling. Ihållande torka, som förvärrats av El Niño, har förvärrat dessa utmaningar i sårbara regioner.

Brådskande uppmaning till handling

WMO understryker behovet av omedelbara minskningar av utsläppen av växthusgaser och förstärkta anpassningsåtgärder. Saulo uppmanade: "Vi måste stärka klimatinformationstjänsterna och utöka tidiga varningar för alla för att skydda samhällen från farliga väderhändelser." Framsteg har gjorts i detta avseende: 108 länder rapporterar nu att de har system för tidig varning med flera risker.

Vår framtid

När världen brottas med verkligheten med ett snabbt föränderligt klimat fungerar WMO:s rapport både som en varning och en uppmaning till handling. Det långsiktiga målet att begränsa uppvärmningen till 1,5 °C är fortfarande möjligt att uppnå, men det kräver ett globalt samarbete och engagemang utan motstycke. Det är mycket som står på spel: varje bråkdel av en grad av uppvärmning som undviks leder till att liv räddas, ekosystem bevaras och en mer hållbar framtid för alla.

TEATER

Sally Salminens "Katrina" kommer till Vasa, som musikal



Sally Salminen skördar råg i Sibbo 1941. Bild: B. Soldan / SA
Creative Commons Attribution 4.0

Den 14 januari 2025 får en av de mest ikoniska finlandssvenska romanerna, Sally Salminens "Katrina", nytt liv som musikal på Wasa Teater.

Denna nytolkning av klassikern sker i samproduktion mellan tre betydande teatrar – Lilla Teatern, Åbo Svenska Teater och Wasa Teater – och är ett resultat av ett långvarigt samarbete. Musikalen kommer att spelas på alla tre scener under 2024 och 2025 och är en unik händelse i den finlandssvenska kulturvärlden.

En tidlös berättelse

"Katrina" är Sally Salminens debutroman, utgiven 1936. Romanen, som skrevs medan Salminen arbetade som hembiträde i New York, blev en omedelbar succé och är idag översatt till över tjugo språk. Berättelsen följer den unga Katrina, som lämnar sitt hem i Österbotten för att flytta till Åland med sin nyblivne make, sjömannen Johan. Men drömmarna om ett gott liv slås snabbt i spillror när Katrina upptäcker att Johan har överdrivit sin samhällsställning, och hon finner sig snart boende i en torftig stuga, omgärdad av fat-

tigdom och fördomar.

Trots de svåra förhållandena visar Katrina en otrolig styrka och envishet. Hon utmanar både yttre motgångar och samhällets normer, och hennes historia är en hyllning till kvinnors kampförmåga och rättvisa. Dramatiseringen av Kaisa Lundán och Aili Järveläs nykomponerade musik ger nu denna tidlösa berättelse en ny dimension.

En hyllning till Salminens arv

Sally Salminen (1906–1976) växte upp i Vårdö på Åland som det åttonde barnet i en familj med tolv syskon. Trots att hon drömde om att bli författare från ung ålder, såg hon sig själv som för fattig och okunnig för att lyckas. Hennes genombrott med "Katrina" var dock så kraftfullt att det överskuggade hela hennes senare produktion, även om hon fortsatte skriva flitigt.

Salminen nominerades tre gånger till Nobelpriset i litteratur och har en unik plats i finlandssvensk litteratur. Hon lyckades kombinera en lokal skildring av åländsk och österbottnisk vardag med universella teman som kärlek, kamp och självrespekt. Att "Katrina" nu blir musikal på svenska i Finland är en passande hyllning till hennes verk och dess relevans än idag.

I Yles läsecirkelprogram diskuterades boken nyligen: "För mig är Katrina boken framför alla andra – nostalgi och starka känslor" sade Seppo Puttonen i sin läsecirkel. På Åland möter den unga Katriina en fattigdom och misär som hon aldrig tidigare upplevt. Som hustru till en torpare tvingas



Sally Salminen vid sitt skrivbord 1940. Bild: Osvald Hedenström / Lehtikuva. Public Domain



Sally Salminen-Dührkop 1968. Bild: Lisbeth Medeland, Public domain

hon arbeta för rika skeppsredare under slaveriliknande förhållanden. Dessutom är hennes man till sjöss och Katriina lämnas helt ensam. I byalaget har hon blivit en outsider från annat håll. Hur är det möjligt att Katriina inte går sönder? Ibland när jag läste var jag rädd att detta skulle hända. Kanske var det Katrinas starka längtan efter rättvisa som höll henne vid liv som kämpe, tänker Seppo. När Katriina får barn får hon kraft att klara sig för barnens skull. Katrina håller fast vid sin stolthet. Jag förundrades över att Katriina inte kompromissade med sina principer ens när barnen var hungriga. Han vägrade ta emot bybornas allmosor för att köpa en ko, säger Seppo. Katrinas barns öden berörde läsarna. Ett av barnen dör ung. "Jag gråter fortfarande över den lilla flickans sjukdom och utmattning av den."

Musik och dramatik i fokus

Den nyskrivna musikalen "Katrina" bjuder på dramatik, musik och visuella upplevelser i en föreställning som utmanar och berör. Kompositören Aili Järvelä debuterar som musikal-kompositör och beskriver processen

som en kreativ resa, där en av melodierna till och med kom till henne i en dröm. Scenograf Heini Maaranen och kostymdesigner Samu-Jussi Koski bidrar till att skapa en värld som är både poetisk och tidlös.

Musikalen regisseras av Jakob Höglund, som lyfter fram Katrina som en symbol för styrka och motståndskraft. Höglund, själv österbottning med starka band till Åland, beskriver projektet som en hyllning till kvinnors styrka och uthållighet. Skådespelaren Emma Klingenberg, tillsammans med musikerna Aili Järvelä, Ulriikka Heikinheimo och Senni Valtonen, gestaltar Katrinas hjärtskärande historia genom en kombination av sång och skådespeleri.

Ett efterlängtat samarbete

Projektet är ett resultat av långvariga planer på samarbete mellan de tre teatrarna. "Ett samarbete av detta slag förlänger inte bara föreställningens livslängd utan berikar också teatermiljön genom utbyte av kunskap och perspektiv", säger Ann-Luise Bertell, teaterchef på Wasa Teater.

Föreställningen textas till både svenska och finska, vilket gör den tillgänglig för en bred publik. Med

totalt 18 föreställningar planerade, börjar resan på Wasa Teater innan den fortsätter till Åbo Svenska Teater och Lilla Teatern i Helsingfors.

En kulturell höjdpunkt

Att "Katrina" nu får nytt liv som musikal är en kulturell händelse som knyter samman det förflutna med nutiden. Sally Salminens berättelse om Katrina berör oss ännu idag genom sina teman om kärlek, kamp och självrespekt. Genom musik och scenkonst förs ännu fler in i denna gripande historia, som nu får möjlighet att inspirera nya generationer.

Premiären på Wasa Teater den 14 januari 2025 lovar en oförglömlig upplevelse. Det är dags att fira Sally Salminens arv och välkomna Katrina tillbaka till scenen, där hon förtjänar att vara.

Här kan Du läsa de 40 första sidorna av Katrina-boken: <https://www.google.fi/books/edition/Katrina/pqWjDwAAQ-BAJ?hl=sv&gbpv=1&pg=PT3&printsec=frontcover>

HÄLSA

Åtta goda vanor för att hålla din hjärna ung



Åldrande är en naturlig process, men de val vi gör varje dag kan avsevärt påverka hur våra kroppar och sinnen åldras.

Vår hjärna, kontrollcentret för alla kroppsfunktioner och tankar, är särskilt känslig för åldrande. Lyckligtvis har forskning visat att vissa hälsosamma livsstilsvanor kan bromsa hjärnans åldrande och minska risken för minnesrelaterade sjukdomar som demens. Dessa vanor, som härrör från American Heart Associations riktlinjer "Life's Essential 8", främjar inte bara hjärthälsan utan också hjärnans vitalitet.

En ny studie utförd av forskare vid University of Maryland belyser vikten av dessa vanor. Genom att analysera livsstilar och MRI-skanningar av nästan 19 000 deltagare i åldrarna 40 till 69 fann studien att individer som följde dessa vanor hade hjärnor som verkade yngre än deras kronologiska ålder. Varje 10-poängs ökning av deras livsstils-poäng motsvarade en hjärna som i genomsnitt var 113 dagar yngre när det gäller vit substans. Vit substans, som bär meddelanden i hjärnan, är avgörande för effektiv informationsbehandling och krymper när vi åldras.





Låt oss utforska dessa åtta viktiga vanor som kan hålla din hjärna ungdomlig och motståndskraftig.

Och den 1 januari är en bra dag för att förbättra en vana.

1. Ät en hälsosam kost

En näringsrik kost utgör hörnstenen i en hälsosam kropp och själ. Fokusera på livsmedel som är rika på näringsämnen, till exempel:

Frukt och grönsaker: Ger viktiga vitaminer, antioxidanter och fibrer.

Fullkorn: Stödjer hållbar energi och kognitiv hälsa.

Baljväxter och bönor: Utmärkta källor till växtbaserade proteiner och fibrer.

Nötter och frön: Rik på hälsosamma fetter och hjärnstärkande näringsämnen som omega-3.

Magra proteiner: Inkludera fjäderfä, fisk och växtbaserade alternativ för att stödja hjärnans funktion. Undvik bearbetade livsmedel, sockerhaltiga mellanmål och för mycket mättade fetter, som kan skada både hjärt- och hjärnhälsan.

2. Få regelbunden motion

Fysisk aktivitet är ett kraftfullt verktyg för hjärnans hälsa. Att ägna sig åt minst 150 minuters måttlig träning (t.ex. rask promenad eller simning) eller 75 minuters intensiv aktivitet (t.ex. löpning) per vecka ökar blodflödet till hjärnan och främjar tillväxten av nya neurala kopplingar. Träning minskar också stress och förbättrar minnet och hu-

möret, vilket är avgörande för det kognitiva välbefinnandet.

3. Undvik tobak

Rökning och användning av e-cigarett skadar blodkärlen, minskar syreflödet till hjärnan och påskyndar kognitiv försämring. Att sluta röka i alla skeden av livet kan leda till betydande förbättringar av hjärnans hälsa och den totala livslängden.

4. Prioritera sömn

Sömn är viktigt för hjärnans reparation och konsolidering av minnet. Sikta på 7-9 timmars kvalitetssömn varje natt. Dålig sömn eller sömnbrist kan leda till problem som försämrat minne, humörstörningar och en ökad risk för demens. Att etablera en konsekvent sömnrutin och skapa en avkopplande miljö vid sänggåendet kan bidra till att förbättra sömnkvaliteten.

5. Håll en hälsosam vikt

Att hålla ditt kroppsmasseindex (BMI) under 25 minskar risken för fetmarelaterade tillstånd som kan skada hjärnan, såsom diabetes och högt blodtryck. En hälsosam vikt stöder också bättre rörlighet och energinivåer, vilket möjliggör en aktiv livsstil som gynnar kognitiv funktion.

6. Kontrollera kolesterolnivåerna

Höga nivåer av "dåligt" LDL-kolesterol kan leda till plackuppyggnad i artärer, vilket begränsar blodflödet till hjärnan. Regelbundna kontroller och kostförändringar - som att minska mättade fetter och öka fiberintaget - kan bidra till att upprätthålla hälsosamma kolesterolnivåer och skydda hjärnans hälsa.

7. Hantera blodsockernivåerna

Förhöjda blodsockernivåer kan skada

blodkärl och nerver, vilket ökar risken för tillstånd som diabetes och kognitiv försämring. Att övervaka ditt blodsocker och äta en balanserad kost med livsmedel med lågt glykemiskt index kan hjälpa till att förebygga dessa problem.

8. Övervaka blodtrycket

Högt blodtryck, som ofta kallas den "tysta mördaren", kan leda till stroke och andra tillstånd som påverkar hjärnans funktion negativt. Att hålla ditt blodtryck under 120/80 mmHg genom livsstilsförändringar och, vid behov, medicinering, kan skydda din hjärna från skador.

Varför dessa vanor är viktiga

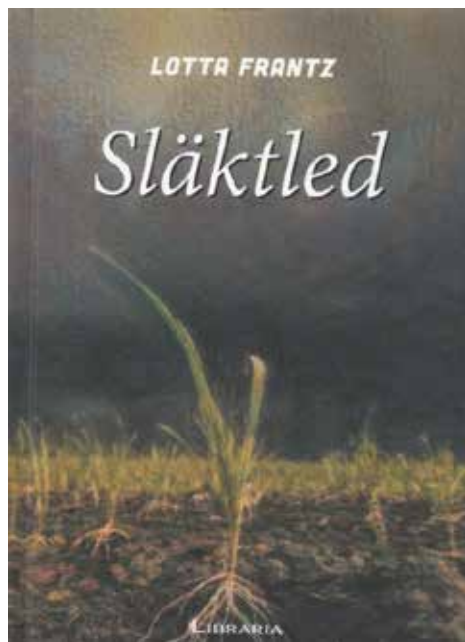
Att följa dessa åtta vanor stöder inte bara hjärnans hälsa utan bidrar också till det allmänna välbefinnandet. Den kumulativa effekten av att äta bra, hålla sig aktiv och hantera viktiga hälsomått säkerställer att hjärnan får de näringsämnen, syre och stimulans den behöver för att hålla sig skarp.

Genom att införliva dessa vanor i din dagliga rutin kan du vidta proaktiva åtgärder för att skydda din hjärna mot för tidigt åldrande och minnesrelaterade sjukdomar. Börja smått - fokusera på en eller två vanor och bygg gradvis vidare därifrån. Med tiden kan dessa förändringar leda till djupgående fördelar, vilket håller din hjärna ungdomlig och ditt sinne smidigt långt upp i åren.

Din hjärna är din mest värdefulla tillgång. Vårda den med omsorg, och den kommer att tjäna dig väl under hela ditt liv.

BÖCKER

Några av årets böcker



Författare: Lotta Frantz

SLÄKTLED

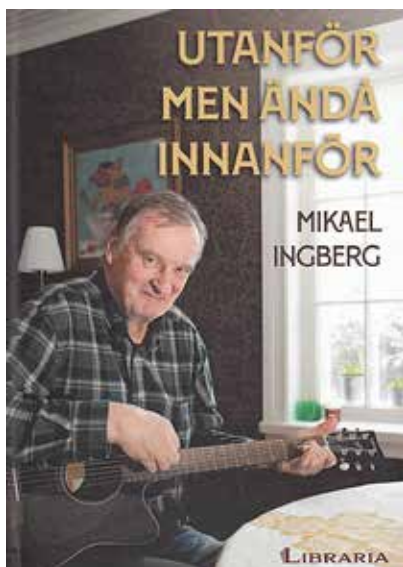
Förlag: Libraria

313 sidor

En bok för österbottningar skriven av en österbottning om österbottningar

Då Signe föddes för 100 år sedan dog hennes mor. I denna bok följer vi hennes och hennes barns och barnbarns liv under ett sekel. Vi som är hemma på den österbottniska slätten känner igen oss.

Just så här var det.



Författare: Mikael Ingberg

UTANFÖR MEN ÄNDÅ INNANFÖR

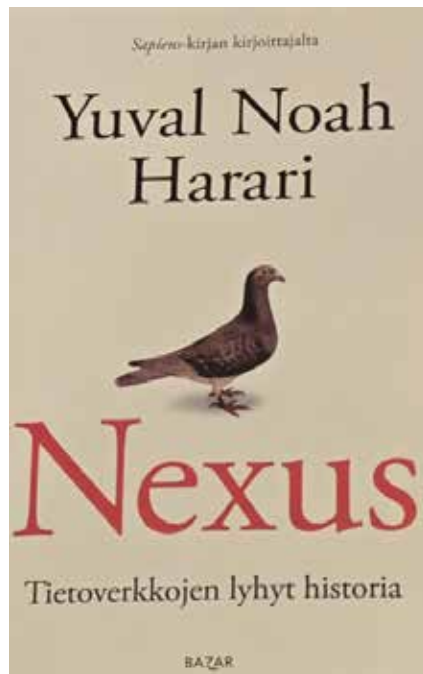
Förlag: Libraria

290 sidor

Från sockerbetsodling till fårfarmare

Men däremellan ett liv fyllt av upplevelser i den finlandssvenska ankdammens.

I Utänför men ändå innanför berättar Mikael Ingberg själv, öppet och ärligt, om sin karriär och finländsk politik och business under en turbulent tid i Finlands historia. "Memoarer och andra lögner" är rubriken på första kapitlet. Men detta är inga lögner. Detta är sanningen om ankdammens historia.



Författare: Yuval Noah Harari

NEXUS

Förlag: Natur Kultur

481 sidor

en kort historik över informationsnätverk från stenåldern till AI

Yuval Noah Hararis "Nexus" fördjupar sig i bioteknikens djupgående och potentiellt transformerande inverkan på mänskligheten. Han utforskar hur framsteg inom områden som genredigering, hjärn-datorgränssnitt och syntetisk biologi är redo att i grunden förändra våra kroppar, sinnen och till och med vår definition av vad det innebär att vara människa.

Varför du borde läsa den:

Tankeväckande: "Nexus" tvingar läsarna att brottas med djupgående frågor om mänsklighetens framtid. Det utmanar våra antaganden om fri vilja, identitet och själva essensen av att vara människa.

A Vision of the Future: Harari målar upp en levande bild av potentiella framtidsscenarioer, vissa utopiska, andra dystopiska, drivna av bioteknikens

snabba utveckling. Detta hjälper oss att förutse och kanske till och med forma den framtid vi vill skapa.

Tillgängligt skrivande: Trots att han hanterar komplexa vetenskapliga koncept, presenterar Harari dem på ett tydligt och engagerande sätt, vilket gör boken tillgänglig för en bred publik.

Etiska överväganden: "Nexus" belyser de avgörande etiska dilemman som uppstår från dessa tekniska framsteg. Det uppmanar oss att överväga de sociala, politiska och ekonomiska konsekvenserna av dessa tekniker och att se till att de utvecklas och används på ett ansvarsfullt sätt.

I grund och botten är "Nexus" ett måste att läsa för alla som är intresserade av mänsklighetens framtid. Det är en tankeväckande och insiktsfull utforskning av de djupgående förändringar som ligger framför oss, och den fungerar som en värdefull påminnelse om vikten av genomtänkta och etiska överväganden när vi navigerar i detta okända territorium.



Författare: Tommy Karlsson

SPÖKHISTORIER FRÅN SVENSK-FINLAND

Förlag: Libraria

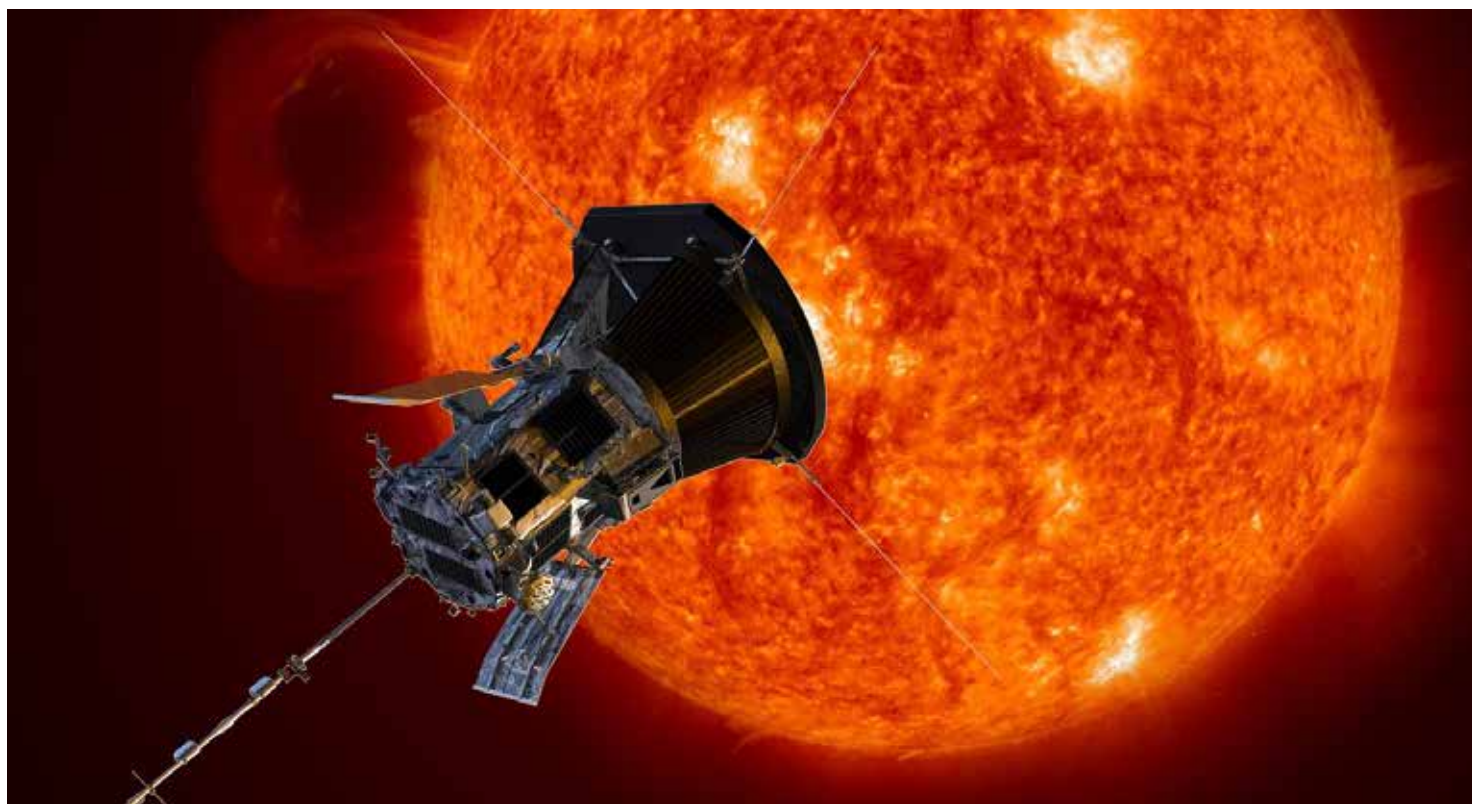
Skrämmande berättelser om spöken, häxor och hemsökta gårdar.

I Malax såg skolbarnen två halvmeter långa gummor, I Sundom sopar Blindlsak sin trappa ännu. Och "vita frun" hon bor nog ännu i Tottesund. Om allt detta och mycket kulturhistoriskt värdefullt från våra bygder kan Du läsa om i Spökhistorier från Svensk-Finland.

Med illustrationer av Nils Huldén.

ASTRONOMI

I en vågad teknisk bedrift har NASA:s Parker Solar Probe framgångsrikt slutfört sin senaste och farligaste dykning in i solens brännheta atmosfär.



Rymdfarkosten, som är konstruerad för att tåla temperaturer som är varmare än Venus yta, flög nyligen bara 3,8 miljoner miles ovanför solens yta och färdades i hisnande 430 000 miles i timmen.

Trots att den står inför ett brinnande dop i solens korona har Parker Solar Probe sänt en fyrsignal tillbaka till jorden, vilket bekräftar dess överlevnad och driftstatus. Uppdragskontrollen vid Johns Hopkins Applied Physics Laboratory bröt ut i jubel när signalen togs emot, vilket markerade en viktig milstolpe i mänsklighetens strävan att förstå vår närmaste stjärna.

En resa in i eldens hjärta

Parker Solar Probe, ett bevis på mänsklig uppfinningsrikedom, är på uppdrag att lösa mysterierna med solens korona, ett område där temperaturen oförklarligt stiger till miljontals grader, långt över värmen på solens synliga yta. Genom att ge sig ut i denna extrema miljö hoppas forskarna kunna avslöja hem-

ligheterna bakom solvinden, en kontinuerlig ström av laddade partiklar som strömmar utåt från solen och kan störa jordens magnetfält.

Att möta solens raseri

För att överleva solens intensiva värme och strålning krävs den senaste tekniken. Parker Solar Probe är utrustad med en toppmodern värmesköld som kan motstå temperaturer över 2 500 grader Fahrenheit. Denna innovativa sköld, tillverkad av ett kolkompositmaterial, skyddar rymdfarkostens ömtåliga instrument och elektronik från solens brännande strålar.

Avslöja solens hemligheter

De data som Parker Solar Probe samlar in under denna närkontakt kommer att ge ovärderliga insikter om solens betende. Forskare kommer att analysera mätningar av solvinden, magnetfält och energetiska partiklar för att få en djupare förståelse för hur solen påverkar rymdväderhändelser, såsom solstormar och koronamassutkastningar,

som kan störa kommunikationssystem, skada satelliter och till och med utgöra risker för astronauter.

Ett skatt av upptäckter

Parker Solar Probe-uppdraget är en hyllning till det visionära arbete som utfördes av Dr. Eugene N. Parker, den berömda astrofysikern som först förutspådde solvindens existens. Detta djärva uppdrag fortsätter att tänja på gränserna för rymdutforskning och inspirerar framtida generationer av forskare och ingenjörer att sikta mot stjärnorna.

Bild gjord av Parker Solar Probe-konstnär

Konstnärens koncept av rymdfarkosten Parker Solar Probe som närmar sig solen. Parker Solar Probe, som skjuts upp 2018, kommer att ge nya data om solaktivitet och ge viktiga bidrag till vår förmåga att förutse stora rymdväderhändelser som påverkar livet på jorden. NASA/Johns Hopkins APL/Steve Gribben
Public Domain



Biblioteket i Brändö

BIBLIOTEK

Biblioteket i Brändö får fortsätta



Brändö bibliotek i Vasa räddat

Brändö bibliotek i Vasa får fortsätta sin verksamhet. Biblioteket, som har funnits sedan 1929 i ett hus ritat av Carl Schoultz, har i flera

år hotats av stängning. I augusti beslöt stadsstyrelsen att biblioteket skulle läggas ner vid års-skiiftet, men brändöborna accepterade inte beslutet. Under ledning av Heimo Hokkanen samlade invånarna in över 5000 namn på en protestlista,

som överlämnades till stadsstyrelsens ordförande Joakim Strand. Den 11 november beslöt stadsfullmäktige att biblioteket får fortsätta sin verksamhet.

Detta är ett tydligt exempel på att medborgarengagemang kan göra skillnad





**Tjusningen med långfärds-
skridskoåkning**

FRILUFTSLIV I VASA

Att hitta friheten på isen i Vasa: tju- ningen med långfärdsskridskoåkning



Långfärdsskridning, även känd som äventyrsskridskoåkning, är mer än att bara glida över en frusen sjö. Det är en spännande blandning av utforskning, fysisk utmaning och en djup koppling till vinterlandskapet.

Och i Vasa finns det många områden där man kan njuta av den här typen av skridskoåkning.

Oavsett om du korsar stora frusna hav, navigerar i slingrande floder eller bara njuter av lugnet i en avskild damm, erbjuder turskridskoåkning en unik och oförglömlig upplevelse.

Glädjen på den öppna isen

Attraktionskraften med långfärdsskridskor ligger i dess frihet. Obundna







av en rink kan skridskoåkare utforska vinterlandskapet i sin egen takt. Känslan av att glida utan ansträngning över en orörd isyta är verkligen magisk. Tystnaden, som bara bryts av den mjuka rytmen av dina egna andetag och en och annan knastrande is, är djupt meditativ.

Säkerheten först: Viktiga försiktighetsåtgärder

Även om lockelsen med den öppna isen är obestridlig, måste säkerheten alltid vara av största vikt.

Åk aldrig ensam: Ta alltid med en skridskokompis eller gå ut i en grupp.

Kontrollera isförhållandena noggrant: Innan du ger dig ut på något vatten, bedöm noggrant istjocklek och stabilitet. Använd en isborr eller mejsel för att kontrollera med jämna mellanrum. Kom ihåg att isförhållandena kan förändras snabbt på grund av faktorer som temperaturfluktuationer, strömmar och snötäcke.

Bär lämplig skyddsutrustning: Detta

inkluderar en flytväst eller flytanordning, en hjälm och ishackor för självräddning i händelse av ett fall genom isen.

Bär med dig ett första hjälpen-kit och en kommunikationsenhet: En mobiltelefon i ett vattentätt fodral eller en handhållen radio kan vara avgörande i en nödsituation.

Planera din rutt och informera någon om dina planer: Låt en betrodd vän eller familjemedlem veta din tänkta rutt och beräknad återkomsttid.

Var medveten om din omgivning: Var uppmärksam på potentiella faror som sprickor, tunn is och öppet vatten. Undvik skridskoåkning i närheten av rörligt vatten, t.ex. in- och utlopp.

Vänd tillbaka om förhållandena försämras: Tveka inte att vända tillbaka om isen blir osäker eller om du stöter på oväntade utmaningar.

Viktig utrustning för långfärdsskridskoåkning

Skridskor: Rejåla skridskor med bra stöd för vristen är viktiga. Tänk på skridskor som

är speciellt utformade för skridskoåkning utanför isen, som ofta har bättre grepp och hållbarhet.

Isdubbar: Dessa ger extra grepp på hala ytor och kan hjälpa till att förhindra fall.

Flytväst eller flytanordning: Detta är avgörande säkerhetsutrustning och bör alltid bäras.

Hjälm: En hjälm kan skydda ditt huvud vid ett fall.

Ishackor: Dessa är viktiga för självräddning om du faller genom isen.

Varma kläder och vattentäta ytterkläder: Klä dig i lager för att hålla dig varm och torr.

Ryggsäck: Packa viktiga saker som snacks, vatten, ett första hjälpen-kit och en kommunikationsenhet.

Omfamna äventyret

Turåkning på skridskor är en givande upplevelse som ger ett unikt perspektiv på vinterlandskapet. Genom att prioritera säkerhet och respektera naturens kraft kan du njuta av friheten och spänningen i att utforska den frusna världen under dina fötter. Kom ihåg att skönheten med långfärdsskridskoåkning inte bara ligger i destinationen utan också i själva resan.

KONST

Eero Järnefelts Sveden har rest runt i världen Och nu är den i Vasa



Eero Järnefelts målning Kaski/Sveden från 1893 har blivit ett av de mest kända verken från den finländska konstens guldålder. Verket som skildrar svedjebruk är dock mycket mer än bara en skicklig skildring av den finska landsbygden. Den har också gjort en anmärkningsvärd resa runt om i

världen och besökt många utställningar runt om i världen.

När Järnefelt målade Kaski kunde han knappast ha föreställt sig att verket skulle bli så populärt och att det skulle presenteras för en så bred publik. På den tiden var svedjebruk fortfarande en väsentlig del av det finländska jordbruket, men samtidigt var det i förändring. Skogsbruket utvecklades så småningom och ersatte det traditionella svedjebruket, och Järnefelt ville föreviga denna försvinnande fas i

livet.

Kaski har ställts ut på ett flertal utställningar både i Finland och utomlands. Verket har rest till Japan, de nordiska länderna, stora europeiska städer som London, Madrid, Barcelona och Rom. År 1900 sågs Kaski på världsutställningen i Paris, där den belönades med en guldmedalj.

Utställningsresorna har varit en betydande del av tavlans historia. Med hjälp av dem har verket nått en bred publik och presenterat den finländska konsten för världen. Samtidigt

har mässresorna också varit utmanande, eftersom arbetets säkerhet måste tas om hand noggrant. Kaski är skyddad med plexiglas för att hålla den i bästa möjliga skick för kommande generationer.

Kaskis resor runt om i världen berättar mycket om hur konsten kan överskrida kulturella gränser och förena människor. Verket har fungerat som en ambassadör för kulturen och presenterat den finländska identiteten och landskapet runt om i världen. Samtidigt har den också väckt diskussion

om hur det finländska samhället har förändrats och hur traditioner har försvunnit.

Järnefelts Sveden är mycket mer än bara en målning. Det är ett konstverk som har levt ett eget liv och rest runt i världen. Den är också en viktig del av Finlands kulturhistoria, den påminner oss om vårt förflutna och får oss att fundera över vår framtid. Målningen har sitt hem på Ateneum i Helsingfors. Men nu finns den här målningen i Vasa, Tikanojas konsthem.

ASTRONOMI

Jordens tillfälliga måne: En himmelsk underlighet



I en överraskande kosmisk händelse fick jorden en kort tid en andra måne i höstas. Den 29 september 2024 fångades en liten asteroid, med beteckningen 2024 PT5, in av vår planets gravitation och blev en tillfällig naturlig satellit.

Fastän denna himmelska besökare var liten, var den en betydande astronomisk händelse. Även om den inte var synlig för blotta ögat kunde astronomer spåra och studera den med hjälp av kraftfulla teleskop.

Den exakta storleken på 2024 PT5 håller fortfarande på att fastställas, men den var troligen några meter i diameter. Att asteroider fångas in är en ovanlig händelse, men inte helt ovanligt. Att

ha en tillfällig måne i flera veckor är dock ett unikt fenomen. Den tillfälliga månen undkom så småningom jordens gravitationskraft och återvände till sin ursprungliga omloppsbanan runt solen.

Denna himmelska händelse ger forskare en värdefull möjlighet att studera jordnära objekt och förstå deras potentiella inverkan på vår planet. Genom att observera 2024 PT5 kan forskare få insikter om sammansättningen, omloppsbanan och beteendet hos dessa rymdstenar.

Och vilken underbar "Trivial Pursuit"-fråga! "Hur många månar hade vår jord i oktober 2024?"

Nu vet du svaret. Två

Bild: Ett konstnärligt intryck av örnen och dess två månar. Och till höger en asteroid av samma storlek som PT5.



HISTORISK KONST

Bopparder Pietà: En spegel av den kristna frälsningshistorien

Bopparder Pietà, ett mästerverk inom sen gotisk skulptur från slutet av 1300-talet, är mer än bara en avbildning av Marias smärtsamma möte med sin döde sons kropp. Det är en komplex symbol som är djupt rotad i den kristna tron och tar betraktaren med på en mångfacetterad andlig resa.

Denna skulptur av trä kan nu beundras på Ateneums utställning "Gothic Modern" fram till den 26 januari 2025.

Skulpturen, som i vanliga fall kan beundras på Liebieghaus skulptursamling i Frankfurt am Main, visar Maria som håller Kristi livlösa kropp i sitt knä. De två figurerna är förenade i en innerlig omfamning, ett uttryck för oändlig sorg och kärlek. Men Bopparder Pietà går utöver denna ytliga framställning. Bristen på hänvisningar till korsfästelsens plats – Golgota – och de reducerade attributen leder betraktarens blick bort från den konkreta historiska händelsen till de universella teman lidande, död och uppståndelse.

Beteckningen "Vesperbild" hänvisar till den kristna kvällsmässan, där Kristi korsväg återskapas. Bopparder Pietà speglar denna



tradition genom att ge troende möjlighet att identifiera sig med Kristi lidande och dela hans smärta. Den starka avbildningen av den döde Kristus uppmanar betraktaren att reflektera över sin egen död och acceptera det jordiska livets förgänglighet.

Men Bopparder Pietà är inte bara en avbildning av döden utan också en symbol för hopp. Den förmin-

skade avbildningen av Kristus riktar blicken mot hans barndom och påminner om hans födelse. Denna motsättning mellan död och födelse understryker kristendomens centrala budskap: att övervinna döden genom uppståndelsen. Den döde Kristus blir en symbol för befrielse från synd och ett löfte om evigt liv.

Bopparder Pietà är ett konstverk som

tilltalar sinnena och utmanar intellektet. Figurernas detaljrika utformning, de intensiva färgerna och det omsorgsfulla utförandet inbjuder betraktaren att fördjupa sig i scenen och uppleva figurernas känslor. Samtidigt öppnar skulpturen upp för en mängd tolkningsnivåer och stimulerar till teologisk reflektion.

Bopparder Pietà är ett vittnesbörd om

människors djupa tro under medeltiden. Det är ett konstverk som inte har förlorat sin relevans än idag och fortsätter att röra människor från hela världen. Skulpturen inbjuder oss att reflektera över livets stora frågor och finna tröst i det kristna hoppets budskap.



Botar kvinnliga läkare patienter bättre?

I en banbrytande studie som publicerats i *Annals of Internal Medicine* har forskare belyst en fascinerande trend inom sjukvården: patienter som behandlas av kvinnliga läkare tenderar att ha bättre resultat jämfört med de som behandlas av manliga läkare. Denna upptäckt är betydelsefull, särskilt eftersom den lyfter fram de nyanserade sätt på vilka kön kan påverka medicinsk vård och patienthälsa.

Översikt av studien

Studien, genomförd av ett team av ansedda forskare inklusive Atsushi Miyawaki, MD, PhD, Anupam B. Jena, MD, PhD, Lisa S. Rotenstein, MD, MBA, MSc och Yusuke Tsugawa, MD, MPH, PhD, analyserade Medicare-anspråk från 2016 till 2019. Denna storskaliga retrospektiva observationsstudie inkluderade ett 20% slumpmässigt urval av avgiftsfinansierade förmånstagare som var inlagda på sjukhus med olika medicinska tillstånd, med fokus på resultat som 30-dagars dödlighet och återinläggningsfrekvenser.

Huvudresultat

Studien undersökte 458 108 kvinnliga och 318 819 manliga patienter, där 31,1% av de kvinnliga och 30,6% av de manliga patienterna behandlades av kvinnliga läkare. De primära resultaten visade att både kvinnliga och manliga patienter hade lägre dödlighet när de behandlades av kvinnliga läkare. Fördelen var dock märkbart större för kvinnliga patienter.

Kvinnliga patienter: De justerade

dödlighetstalen för kvinnliga patienter som behandlades av kvinnliga läkare var 8,15%, jämfört med 8,38% för de som behandlades av manliga läkare. Detta motsvarar en genomsnittlig margineffekt (AME) på -0,24 procentenheter, vilket är statistiskt signifikant.

Manliga patienter: För manliga patienter var de justerade dödlighetstalen 10,15% för de som behandlades av kvinnliga läkare jämfört med 10,23% för de som behandlades av manliga läkare, med en AME på -0,08 procentenheter. Även om detta indikerar en liten förbättring, är det inte statistiskt signifikant.

Mönstren var liknande för återinläggningsfrekvenser, vilket ytterligare understryker de potentiella fördelarna med vård som ges av kvinnliga läkare.

Betydelsen av resultaten

Dessa fynd leder till en djupare undersökning av varför kvinnliga läkare kan uppnå bättre patientresultat. Potentiella faktorer kan inkludera skillnader i kommunikationsstilar, följsamhet till kliniska riktlinjer eller till och med en mer patientcentrerad vårdmetod som kvinnliga läkare kan använda.

Kommunikation och empati: Studier har visat att kvinnliga läkare ofta spenderar mer tid på att lyssna på sina patienter och är mer empatiska. Detta kan leda till en bättre förståelse för patienternas behov och mer skraddarsydda behandlingar.

Följsamhet till riktlinjer: Kvinnliga läkare visar sig ofta vara noggrannare med att följa kliniska riktlinjer, vilket kan förbättra patientresultat genom att säkerställa att bästa praxis konsekvent tillämpas.

Patientcentrerad vård: Kvinnliga läkare kan vara mer benägna att engagera sig i gemensamt beslutsfattande med sina patienter, vilket främjar en arbetsmiljö som kan leda till bättre hälsoutfall.

Bredare implikationer

Implikationerna av dessa fynd är långtgående. För vårdinstitutioner antyder denna forskning att främja en mångsidig arbetsstyrka och stödja kvinnliga läkare kan ha en påtaglig positiv inverkan på patientvård. Det belyser också vikten av att överväga könsdynamik i medicinsk utbildning och professionell utveckling.

Begränsningar

Det är viktigt att notera att studiens fynd kanske inte kan generaliseras till yngre befolkningar, eftersom data hämtades från Medicare-förmånstagare, som vanligtvis är äldre. Ytterligare forskning behövs för att avgöra om dessa trender gäller över olika åldersgrupper och vårdmiljöer.

Slutsats

Studien drar en tydlig slutsats: patienter, särskilt kvinnor, upplever lägre dödlighet och återinläggningsfrekvenser när de behandlas av kvinnliga läkare. Även om de exakta orsakerna bakom dessa förbättrade resultat kräver ytterligare undersökning, understryker denna forskning den kritiska roll som kvinnliga läkare spelar för att förbättra patientvård. När vårdindustrin fortsätter att utvecklas bör dessa insikter inspirera till ansträngningar att stödja och stärka kvinnliga läkare, vilket i slutändan gynnar patienter över hela landet.



LJUSFESTIVAL

Lux Helsinki 8-12-1-2025 lyser upp de mörkaste dagarna



När vintern tar ett allt hårdare grepp om Helsingfors framträder en strålande kontrapunkt: Lux Helsinki. Denna årliga ljusfestival, som äger rum mellan den 8 och 12 januari 2025, förvandlar stadens välbekanta landskap till en hisnande duk av ljuskonst.

Lux Helsinki är mer än bara ett spektakel; Det är en hyllning till kreativitet och gemenskap. Under fem magiska nätter badar hjärtat av Helsingfors i ett kalejdoskop av färger och förtrollande installationer. Offentliga byggnader blir lysande skulpturer, parker förvandlas till eteriska underländer och gatubilder genomsyras av ett utomjordiskt

sken.

Festivalens styrka ligger i dess mångfald. Från uppslukande, interaktiva upplevelser till häpnadsväckande storskaliga projektioner – Lux Helsinki passar alla konstnärliga smaker. Lokala och internationella konstnärer samlas för att visa upp sina innovativa visioner och tänja på gränserna för ljus som medium. Att vandra genom den upplysta staden blir ett äventyr, där varje hörn avslöjar ett nytt underverk.

Lux Helsinki har en genomslagskraft som sträcker sig längre än till estetiken. Det främjar en känsla av samhörighet och delad glädje under

en tid på året som ofta förknippas med mörker och ensamhet. Festivalen uppmuntrar till utforskning och bjuder in både invånare och besökare att återupptäcka staden i ett nytt ljus. Det är en påminnelse om att även mitt i vintern kan man hitta skönhet och förundran.

Oavsett om du är en erfaren konstentusiast eller bara söker en magisk flykt från kylan är Lux Helsinki en upplevelse som du inte får missa. Så klä på dig, omfamna den krispiga vinterluften och fördjupa dig i Helsingfors ljusa hjärta. Låt Lux Helsinki lysa upp januari och väck din känsla av förundran.





ALKOHOLPROBLEM

Semaglutid (Ozempic): Ett lovande verktyg i kampen mot alkoholmissbruk



Alkoholberoende (AUD) är en komplex hälsotillstånd som kännetecknas av ihållande och problematisk alkoholanvändning. Trots att det finns många behandlingsalternativ kämpar många människor med att upprätthålla nykterhet. Ny forskning har dock belyst en möjlig ny terapeutisk väg: semaglutid.

Semaglutid, som ursprungligen utvecklades för behandling av typ 2-diabetes och fetma, har visat lovande resultat för att

minska alkoholkonsumtion och beteenden kopplade till överdrivet drickande. Detta läkemedel tillhör en grupp substanser som kallas glukagonliknande peptid-1 (GLP-1)-receptoragonister. GLP-1 är ett tarmhormon som reglerar aptit och blodsockernivåer. Genom att efterlikna GLP-1:s effekter kan semaglutid hjälpa till att minska suget efter alkohol, främja mättnadskänsla och dämpa impulsiva beteenden kopplade till alkoholmissbruk.

Prekliniska studier har visat att semaglutid är effektivt i djurmodeller för alkoholberoende. Forskare har observerat betydande minskningar i alkoholkon-

sumtion och alkoholens belönande effekter hos gnagare som behandlats med semaglutid. Dessa resultat tyder på att semaglutid kan ha en liknande påverkan på mänskligt beteende.

Även om de exakta mekanismerna bakom semaglutids effekter på alkoholmissbruk fortfarande undersöks har flera teorier föreslagits. En möjlighet är att semaglutid kan förändra hjärnans belöningsbanor och minska alkoholens förstärkande effekter. Dessutom kan semaglutid förbättra humöret och minska stress, två faktorer som kan bidra till alkoholanvändning.

Semaglutids potential som behandling för AUD är betydande. I en stor studie minskade sjukhusinläggningar på grund av alkoholmissbruk med en tredjedel. Läkemedlet erbjuder ett nytt angreppssätt för att hantera alkoholberoende genom att rikta in sig på de underliggande biologiska mekanismer som driver tvångsmässig alkoholkonsumtion. Det är dock viktigt att notera att ytterligare forskning krävs för att fullt ut förstå semaglutids effektivitet och säkerhet vid behandling av AUD.

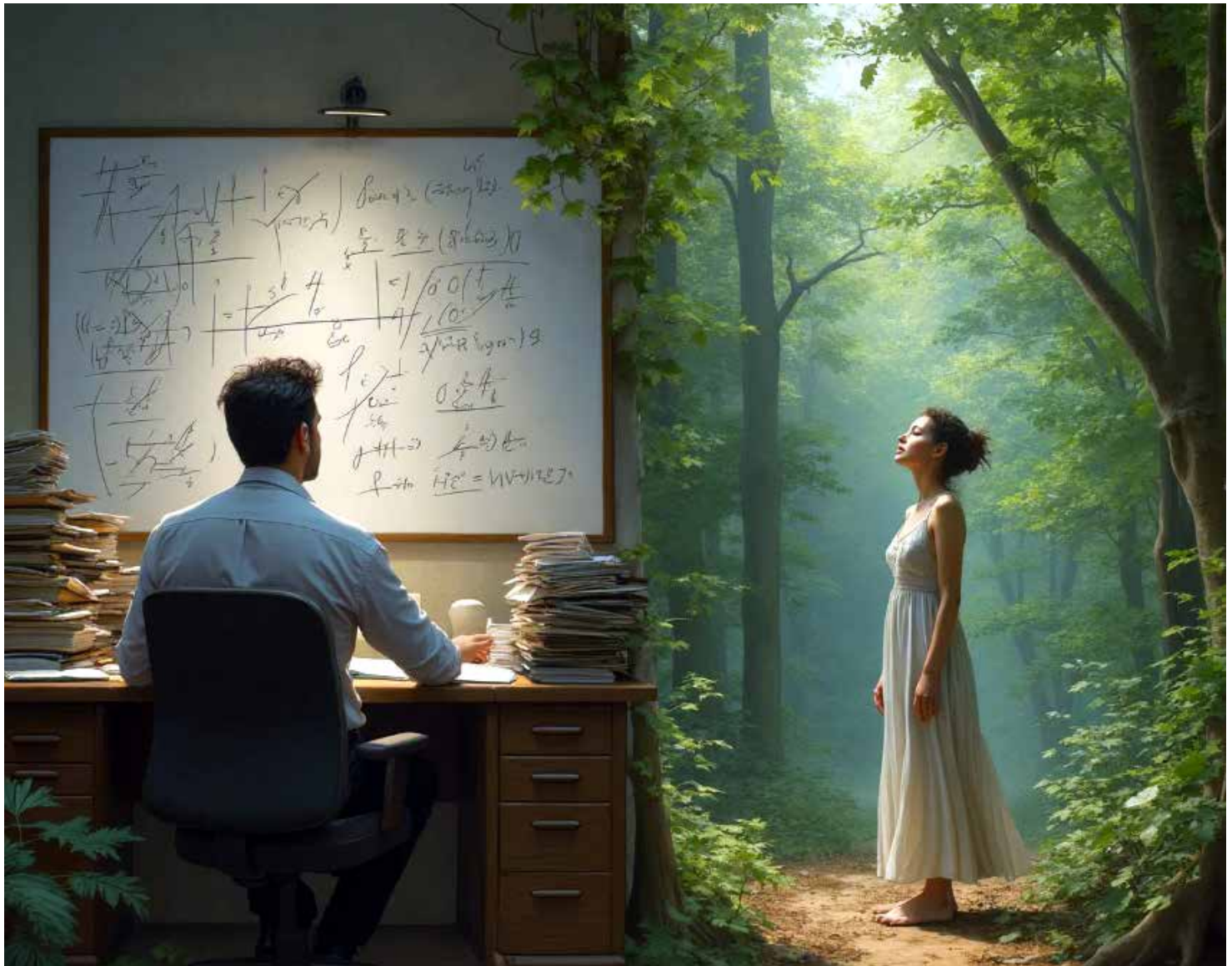
Som med alla läkemedel kan semaglutid ha biverkningar, inklusive mag-tarmproblem som illamående,

kräkningar och diarré. Det är viktigt att rådgöra med en vårdgivare för att avgöra om semaglutid är ett lämpligt behandlingsalternativ och för att övervaka eventuella biverkningar.

Sammanfattningsvis representerar semaglutid en lovande utveckling inom behandlingen av alkoholberoende. Även om mer forskning krävs för att fullt ut klargöra dess verkningsmekanismer och långtidseffekter har detta läkemedel potential att revolutionera vårt sätt att närma oss alkoholmissbruk.

KÅSERI

Intelligens och visdom är inte samma sak



Intelligens och visdom – två ord som ofta används nästan synonymt, men som i själva verket är som två helt olika hundar i samma bur. Intelligence är en fartfylld border collie som vet hur man löser en Rubiks kub, medan Wisdom är en lugn gammal golden retriever som vet att kuben kan bära upp även ett instabilt bord. Båda har sina fördelar, men om du väljer fel hund för rätt situation kan du hamna mitt i en röra.

Smart tänker, klok vet

Intelligens är förmågan att lära sig, analysera och lösa problem. En smart person kan till exempel ta reda på hur man gör en fallskärm av en duk och gardiner om han faller från ett flygplan. En klok person, å andra sidan, skulle ha kontrollerat i förväg att han inte skulle gå ombord på ett plan med bara en motor, och piloten hade en dålig dag.

Häri ligger den största skillnaden mellan intelligens och visdom: en intelligent person kan hantera svåra situationer som en vis person aldrig befinner sig i. Detta förklarar varför så många smarta uppfinnare, forskare och entreprenörer skriver sina memoarer om fängelse eller konkurs – de är smarta, men ibland förvånansvärt lite kloka.

Historiens storheter – men vilka?

Ta till exempel Aristoteles och Einstein. Aristoteles, som betraktade den antika världen, var utan tvekan vis. Han förstod livets stora principer, som att för mycket energi inte är bra, vilket är anledningen till att han mest hamnade och undervisade andra. Han missade dumma experiment som att testa om en person kunde hoppa från en klippa i Parnassus utan konsekvenser.

Albert Einstein, å andra sidan, var intelli-

gent. Han utvecklade relativitetsteorin och revolutionerade vår världsbild, men var kanske inte den klokaste personen i det praktiska livet. Han ska ha glömt sin adress och ofta varit tvungen att be om råd för att hitta ett hem. Sådana situationer skulle inte ha hänt Aristoteles – han skulle inte ens ha lämnat hemmet utan en pålitlig guide.

Smarta misstag och smarta undvikanden



I vardagen fattar smarta och kloka människor ofta olika beslut. En smart person kan köpa en mycket komplex och snygg kaffemaskin, vilket kräver en ingenjörsexamen för att förstå bruksanvisningen. Den vise mannen förbereder återigen kannakaffe, med vetskapen om att slutresultatet kommer att bli detsamma: koffein i blodet och ett glatt humör.

En smart person försöker lösa en äktenskaplig kris genom att köpa sin partners favoritbil. En klok person tar med sin partner på en promenad och lyssnar på vad den andra har att säga. Vid det här laget är det bra att komma ihåg att visdom och intelligens ibland också kan komma samman – det är då din partner får både en bil och en promenad, och förhållandet blomstrar.

Dumt geni och genial dåre

Det finns exempel i historien på människor som var intelligenta men inte särskilt visa. Napoleon Bonaparte, erövringens mästare i Europa, bestämde sig på vintern för att invadera Ryssland. Ett militärt geni, men samtidigt en vansinnig risktagare. En klok person skulle kanske ha funderat två gånger på om det är värt att marschera mitt i den sibiriska vintern, när det redan finns ett fint rike bakom honom.

Å andra sidan finns det historier om människor

som inte är särskilt intelligenta, men som ändå är extremt kloka. Många folkliga visdomar och ordspråk kommer från vanliga människor som aldrig gick i skolan, men som visste hur de skulle leva sina liv rationellt. Frasen ”skjut inte en fluga med en kanon” kan till exempel mycket väl komma från någon som insett att det inte alltid lönar sig att försöka för mycket.

Smart och klok på samma gång – den bästa kombinationen?

Naturligtvis skulle det vara idealiskt att vara både intelligent och klok, men eftersom ingen kan vara perfekt på alla sätt bör man nöja sig med att utveckla sina styrkor. En intelligent person bör lära sig att stanna upp och fråga sig om problemet överhuvudtaget är värt att lösa. En klok person, å andra sidan, skulle göra klokt i att prova nya saker ibland – som lösningen av en Rubiks kub – bara för övningens skull.

När allt kommer omkring är det balansen mellan visdom och intelligens som gör livet intressant. En intelligent person kan räkna ut hur man tar sig till månen, men en vis person undrar varför i hela friden de ska åka till månen, deras egen bakgård är faktiskt en tillräckligt bra plats.

SAMHÄLLE

Klicka dig till förändring? Om clicktivism och slacktivism



Vad är clicktivism och slacktivism?

Har du någonsin delat en upprörande nyhetsartikel på sociala medier, signerat en online-petition eller deltagit i en digital protest? Om så är fallet, har du kanske omedvetet tagit del i fenomenen clicktivism och slacktivism.

Dessa termer, som myntades av forskarna Evgeny Morozov och Alice Marwick 2017, beskriver en form av aktivism som utförs online. Det handlar om att visa sitt stöd för en sak genom att klicka på en knapp, dela en bild eller skriva en kommentar. Det är enkelt, snabbt och kräver minimalt engagemang.

Clicktivism fokuserar

på de enskilda klick som utgör grunden för digital aktivism, som att signera en petition eller dela en länk.

Slacktivism är ett mer övergripande begrepp som syftar på den uppfattning att digital aktivism ofta är ytlig och inte leder till verklig förändring.

Varför är det problematiskt?

Även om det kan kännas bra att göra något, oavsett hur litet, för en sak man bryr sig om, så finns det kritik mot clicktivism och slacktivism. Kritiker menar att:

Det ersätter inte verklig handling: Att klicka på en knapp eller dela en bild är inte detsamma som att delta i en demonstration, donera

pengar eller engagera sig i politiska processer. Det kan skapa en illusion av förändring: Det kan ge en falsk känsla av att man har gjort något för att förändra världen, även om ens handlingar inte har någon större påverkan.

Det kan underminera mer djupgående engagemang: Genom att göra det så enkelt att vara "aktivist" kan clicktivism göra det mindre troligt att människor engagerar sig i mer krävande former av aktivism.

Det kan manipuleras: Stora mängder klick och likes kan användas för att påverka beslutsprocesser och skapa en falsk bild av allmän opinion.

Deliberation och demokrati

Ett annat problem med clicktivism är att det kan undergräva den demokratiska processen. En sund demokrati kräver en välgrundad och nyanserad debatt om viktiga frågor. När vi förlitar oss på enkla "gilla"-knappar och snabba reaktioner på sociala medier, riskerar vi att förlora förmågan att föra djupare samtal och att ta till oss olika perspektiv.

Så vad kan vi göra?

Det är viktigt att komma ihåg att digital aktivism inte är helt värdelös. Den kan vara ett sätt att öka medvetenheten om viktiga frågor och mobilisera människor. Men för att skapa verklig förändring krävs det mer än bara några klick.

För att bidra till en mer

meningsfull och demokratisk debatt kan vi:

Engagera oss i lokala frågor: Delta i lokala möten, skriva till våra politiker och engagera oss i frivilligarbete. Stötta organisationer som arbetar för förändring: Donera pengar, bli medlem eller sprida information om deras arbete.

Fördjupa våra kunskaper: Läs om de frågor som är viktiga för dig och försök förstå olika perspektiv.

Ha kritiska samtal med andra: Diskutera viktiga frågor med vänner, familj och kollegor. Genom att kombinera digital aktivism med mer traditionella former av engagemang kan vi skapa en mer hållbar och rättvis värld.

Allt om hudceliaki

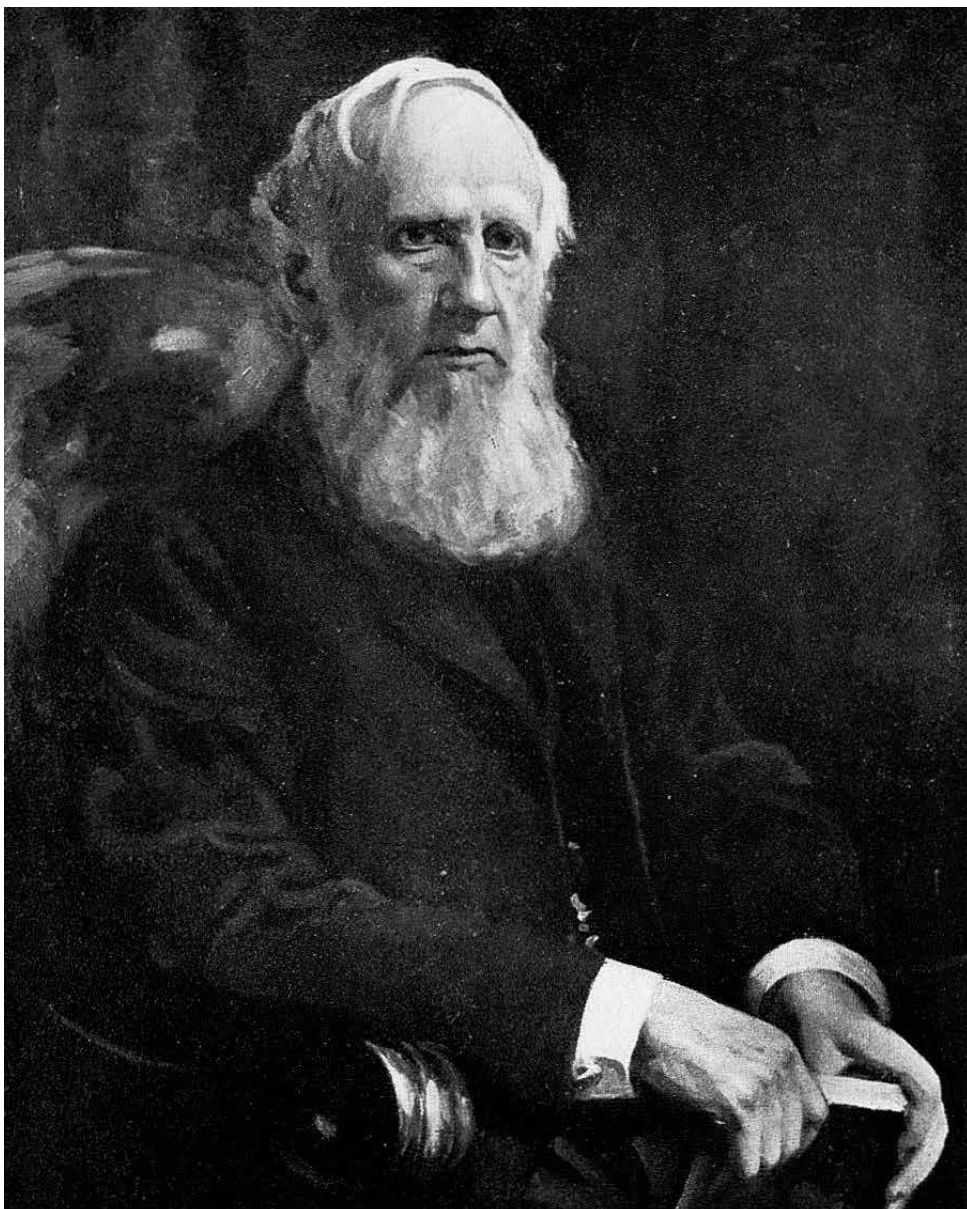
Hudceliaki, den form av celiaki som angriper huden, beskrevs år 1884 för första gången av den amerikanska professorn i hudsjukdomar Louis Adolphus Duhring. Han gav sjukdomen namnet "Dermatitis herpetiformis" som nog används ännu i dag. Men länge kallades sjukdomen för Duhrings sjukdom.

1884 publicerade Louis Duhring sjukdomen i en bok på 20 sidor. Här är inledningen till hans beskrivning: "Under namnet Dermatitis Herpetiformis föreslår jag att placera ett antal fall av en hudsjukdom som jag har stött på då och då. Dessa fall är för närvarande till största delen namnlösa, efter att ha betraktats och diagnostiserats antingen som märkliga manifestationer av en eller annan av de vanligaste kända sjukdomarna, såsom eksem, herpes eller pemfigus, eller, i vissa fall, som obeskrivna sjukdomar. Av dessa anmärkningar kommer man att dra slutsatsen att sjukdomen är sällsynt, och sådan är i viss mån faktum. Samtidigt har jag mött ett tillräckligt antal fall under de senaste femton åren, för att motivera uppfattningen att sjukdomen är värd en särskild beskrivning och ett namn. Jag insåg först att denna hudsjukdom var säregen så långt tillbaka som 1871, men med de få fall som observerades vid den tiden var det svårt att klassificera eller behandla dem på ett tillfredsställande sätt. Sedan detta datum har jag stött på ett antal andra fall som illustrerar samma och andra varianter av sjukdomen."

Så här beskrev Louis Duhring klådan vid denna sjukdom, år 1884: "Det mest slående symtomet är klådan. Brinner inte sällan klagas också på. Klåda dominerar dock och är i alla fall våldsam eller till och med intensiv. Patienter uppger att det är helt oproportionerligt över mängden utbrott. Det är dessutom en ihållande klåda som gör att den drabbade kliar sig konstant. Det föregår vanligtvis utbrottet och avtar inte förrän lesionerna har brutit. Gamla patienter, som är bekanta med processens naturliga förlopp, har informerat mig om att de inte kan få någon lindring förrän lesionerna har brutit. Från min observation bör jag säga att klådan var både svårare och mer bestående än vid vesikulärt eksem. Vesiklerna visar sig långsamt, så att det kan krävas flera dagar eller en vecka för deras fullständiga utveckling."

Under åren därefter publicerade Louis Duhring ett flertal skrifter om denna sjukdom.

Så sent som år 1967 blev sambandet



Louis Adolphus Duhring (1845-1913), en amerikansk läkare som på 1860-talet studerade hudsjukdomar i Paris, London och Wien, för att sedan öppna en klinik för hudsjukdomar i Philadelphia, USA. Wikimedia Commons, Creative Commons Erkännande 4.0 Internationell

mellan celiaki och hudceliaki fastslaget, och efter detta har glutenfri kost blev den primära behandlingen också vid denna sjukdom.

Symtom

Hudceliaki och celiaki är alltså samma sjukdom. Hudceliaki manifesterar sig i huden medan den typiska celiakin affekterar tarmen. Men båda formerna av celiaki orsakar förändringar också utanför tarmen och huden.

Symptom på hudceliaki inkluderar små, röda blåsor som vanligtvis visas utanpå armbåge och knän och på rygg och skinkor. Utslaget är oftast symmetrisk. Utslag kan

förekomma också annorstädes, i nacken och till och med i ansiktet. Klådan är obehaglig, svår, intensiv och inverkar klart negativt på livskvaliteten. Dessa blåsor kan varmycket kliande och obehagliga. Ofta kan personer med hudceliaki ha svårt att sova på grund av klåda och obehag, och de kan också ha problem med ärrbildning på grund av intensivt skrapande.

Det finns många färggranna beskrivningar av klådan i den medicinska litteraturen.

I boken "Celiac Disease: The Hidden Epidemic" berättar Rory Jones om sin klåda: "Jag hänvisar nu till det som min "sjuåriga klåda". Klådan var så illa att jag ville klia mig in i benen. Det höll mig vaken



Utslaget på armbågarna kan vara obetydligt i ett lungt skede av hudceliakin. Trots detta kan klådan vara besvärande.

på natten. Jag bar långärmade skjortor och byxor i nittiofem graders värme för att täcka utbrotten. Många krämer och lotioner stoppade inte klådan som i allt högre grad förbrukade mina vakna timmar. Det fanns en viss ironi när jag använde både vänster och höger hand för att repa de spegelliknande utbrotten i tandem.

Den slutliga slutsatsen om orsaken till min "oförklarliga dermatit" var "stress". Eftersom vår hud är ett levande, andningsorgan som påverkas av både vår fysiska och mentala hälsa, började det ge mening för min vresiga, sömnfattiga hjärna. Efter sju år av klåda, ledvärk och konstant trötthet, om inte annat, var jag definitivt stressad."

" Jag hänvisar nu till det som min "sjuåriga klåda". Klådan var så illa att jag ville klia mig in i benen. Det höll mig vaken på natten. Jag bar långärmade skjortor och byxor i nittiofem graders värme för att täcka utbrotten. Det fanns en viss ironi när jag använde både vänster och höger hand för att repa de spegelliknande utbrotten i tandem."

Epidemiologi

Hudceliaki är ytterst sällsynt hos barn och unga. Medelåldern vid insjuknande är omkring 50 år. Män och kvinnor drabbas ungefär lika ofta, med en liten övervikt för män. Den äldsta patienten som diagnostiserats med denna sjukdom var över 80 år gammal.

I en 40-årig uppföljning i Finland visade det sig att genomsnittsåldern vid diagnos

var omkring 35 år på 70-talet, för att gradvis sedan stiga till närmare 50 år. Samtidigt har sjukdomen blivit allt mera sällsynt. Orsaken till detta kan vara att födointaget av gluten halverats under denna tid.

Av alla celiakipatienter är det litet över var tionde som har hudceliaki.

Personer med hudceliaki har sällan svåra symtom tydande på vanlig celiaki. Du sjukdomen affekterar huden tycks den affektera tunntarmen i ringa grad. Men om man gör gastroskopi för att få tunntarmsprovbitar kommer man att se typisk villusatrofi hos de flesta hudceliakipatienterna, medan en mindre del har alldeles subtila förändringar.

Diagnostik

Diagnos av hudceliaki kan vara svårt eftersom symtomen kan liknar andra hudsjukdomar, som till exempel eksem eller psoriasis. Hudförändringarnas lokalisering är ändå väldigt typisk- De värsta förändringarna finns oftast utanpå armbågarna, knäna och skinkorna.

En säker diagnos fås genom att tga en provbit från frisk hud som sedan undersöks med en immunofluorescensmetod,

Om man gör gastroskopi för att få tunntarmsprovbitar kommer man att se typisk villusatrofi hos de flesta hudceliakipatienterna, medan en mindre del har subtila förändringar. Men eftersom diagnosen är säker redan med hudbiopsi är det inte nödvändigt att undersöka tunntarmsbiopsier vid hudceliaki.

Behandling

Glutenfri kost är behandlingen också för denna form av celiaki. Och dieten är livslång. Havre är tillåtet, men det skall vara ren have som inte innehåller några

föreningar av andra sädeslag.

Men den glutenfria kosten måste följas alldeles enormt strikt. Och fast dieten följs så kan det ta ganska länge innan utslagen och klådan försvinner. Det kan ta veckor eller månader, men efter två år med glutenfri kost brukar klådan och utslagen nog vara borta.

Men det är inte lätt att kämpa med klådan i veckor eller månader, trots att man håller en noggrann diet. Därför behövs rätt ofta medicinering som komplement till dieten, åtminstone för en tid.

Den medicin som används heter dapson. Detta är ett sulfonpreparat med antibiotiska egenskaper. Dapson har en värdefull roll vid behandling av lepra (spetälska) och malaria.

Det är oklart varför dapson hjälper mot klådan vid hudceliaki. Men effekten är iögonenfallande. Efter några dagars behandling lindras klådan. Den vanliga dosen för vuxna är 25 - 50 milligram per dag, ibland kan dosen höjas till 100 milligram. Men vartefter den glutenfria kosten har effekt kan dapsondosen minskas, för att oftast avslutas efter ett par år.

Dapson har en hel del biverkningar varför medicinen absolut inte skall användas i onödan. Den allvarligaste biverkningen är methemoglobinemi, det vill säga en förändring i blodets hemoglobin som försämrar blodets förmåga att transportera syre och söm färgar blodet blått, vilket kan orsaka en förändrad hudfärg och blåa läppar och naglar. Också andra mediciner kan orsaka methemoglobin, till exempel trimetoprim, metoklopramid och flera bedövningsmedel.

Dapson har andra biverkningar som leverinflammation.

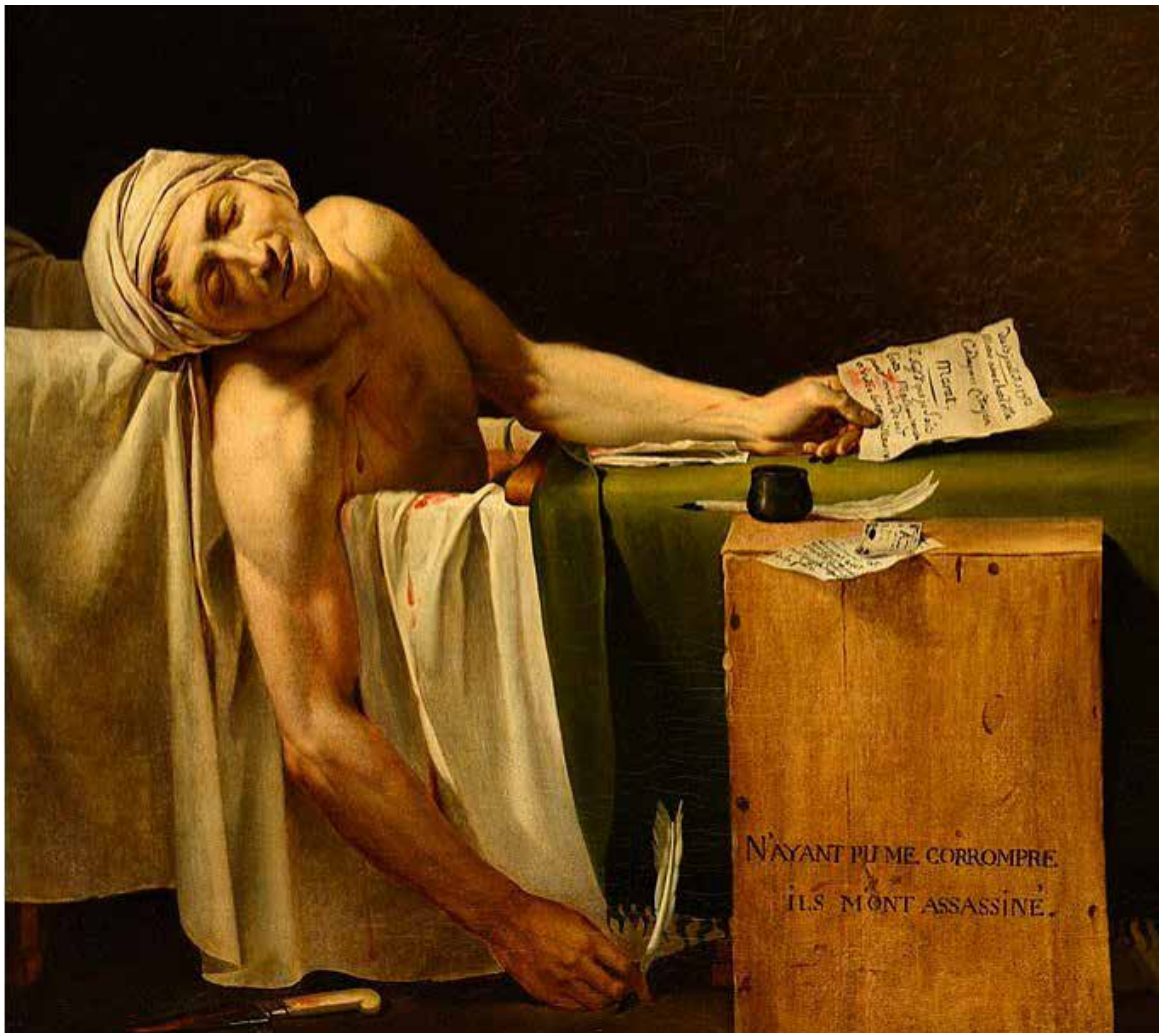
Dapsonbehandlingar genomförs i Finland av hudläkare. Regelbundna laboratorieprover är nödvändiga på grund av risken för biverkningar.

Slutligen är det skäl att poängtera: Trots att dapson är effektivt mot symtom orsakade av hudceliaki är medicinen definitivt inte något alternativ till glutenfri kost.

Prognos

Så länge hudceliakin är odiagnostiserad och obehandlad har den stor inverkan på personens livskvalitet. Den intensiva klådan håller patienten vaken vilket har många menliga följder.

Men då hudceliakidiagnosen är gjord och en strikt glutenfri kost inlett är prognosen god på lång sikt. Patienten kan leva ett normalt liv, sjukdomen inverkar inte på livslängden och risken för följdsjukdomar är minimal. En finländsk studie tydde i själva verket på att personer med behandlad hudceliaki lever aningen längre än friska människor. En sjukdom som förlänger



Marats död, en tavla av Jacques-Louis David. Public Domain

Jean-Paul Marat och huceliaki

Jean-Paul Marat (1743-1793) var en fransk läkare, vetenskapsman och revolutionär, en av de ledande gestalterna i franska revolutionen.

Under de sista fem åren av sitt liv besvärades han av ett våldsamt kliande utslag. Den enda lindring han kunde få fick han i ett badkar, där han tillbringade sina sista år dagarna i ända. Där tog han emot sina gäster, och där skrev han sina revolutionära tidningsartiklar, som publicerades i hans egen tidning "L'ami du peuple.". Han hade skaffat sig många politiska fiender, och en av dem var Marie-Anne Charlotte de Corday d'Armont.

Och i badkaret läste han en tidning i det ögonblick då hans liv tog ett plötsligt och våldsamt slut. Liggande i sitt badkar blev han mördad av Charlotte Corday. Hon stack en kökskniv in i hans bröst. Charlotte Corday blev omedelbart arresterad, dödsdömd och avrättades sedan offentligt med giljotin. Mordet orsakade en tid av terror i Frankrike, omkring 1400 avrättades, bland dem drottning Marie Antoinette.

Den tidning, hans egen "L'ami du peuple", han läste finns bevarad på Bibliothèque Nationale de France i Paris. Och på tidningen fanns blodfläckar som man lyckades göra DNA-tester. Det sägs att många infektiösa sjukdomar kunde uteslutas, om än inte med full säkerhet. Tyvärr gjordes inte HLA-tester med tanke på celiaki.

livslängden, det kan ju vara en tröst och uppmuntran att hålla en noggrann diet.

Risken för följsjukdomar är minimal, men den finns. Under de första åren efter diagnos (då den skyddande effekten av glutenfri kost inte ännu fått effekt) finns en ökad risk för elakartade sjukdomar, som lymfom.

Lymfom, lymfkörtelcancer, en malign sjukdom utgående från lymfoid vävnad. Lymfom kan vara en allvarlig men lyckligtvis sällsynt komplikation till obehandlad celiaki och hudceliaki. De två huvudtyperna är Hodgkins lymfom och Non-Hodgkin lymfom, vilken är den typ som kan förekomma vid celiaki och

hudceliaki.

Celiaki inklusive hudceliaki är en autoimmun sjukdom, vilket innebär att personer med celiaki har en förhöjd risk att få andra autoimmuna sjukdomar. Sådana sjukdomar är till exempel typ I diabetes, sköldkörtelsjukdomar och hudsjukdomar som alopecia areata.

Mirakelmedicinen Ozempic hjälper för allt? Nej, det gör den inte, men ...

Ozempic – ett läkemedel som har tagit världen med storm och snabbt blivit ett samtalsämne både i medicinska kretsar och bland allmänheten. Används främst för att hantera typ 2-diabetes, men förknippas också med viktminskning, förbättrad hjärthälsa och nu senast med en förhoppning om att det till och med kan ha en bromsande effekt på Alzheimers sjukdom.

Detta läkemedel har väckt många frågor om dess potential och även en del farhågor kring dess biverkningar och etiska implikationer. Är Ozempic verkligen mirakelmedicinen som kan lösa allt – eller finns det skäl att ta det med en viss skepsis?

Vad är Ozempic egentligen?

Ozempic är inte bara en ny modedrog för viktminskning. I grund och botten är det ett läkemedel för att behandla typ 2-diabetes, och dess aktiva substans, semaglutid, är en så kallad GLP-1-receptoragonist. Denna substans härmar ett naturligt hormon i kroppen som hjälper till att reglera blodsockernivåerna. Genom att stimulera insulinutsöndringen när blodsockret är förhöjt och minska produktionen av socker från levern hjälper Ozempic diabetiker att hantera sin sjukdom. Att hålla blodsockret under kontroll är avgörande för att undvika långsiktiga komplikationer som nervskador, njurproblem och hjärtsjukdomar. I den bemärkelsen är Ozempic en klar framgång.

Men vad som verkligen gjorde Ozempic till ett samtalsämne var dess oväntade effekt på kroppsvikten. En

hel del studier har visat att patienter som tar Ozempic kan uppleva en betydande viktmedgång. För personer som kämpar med fetma – ett problem som ofta går hand i hand med typ 2-diabetes – är detta en lockande bieffekt. Och kanske är det här som mirakelmedicin-stämpelein kom till.

Fördelarna med Ozempic – Inte bara en fråga om vikt

Ozempics viktminskande effekt har visat sig vara en extra bonus, men det finns fler aspekter att beakta. Högt blodtryck och kranskärslsjukdom kan påverkas positivt av läkemedlet, eftersom Ozempic förbättrar insulinkänsligheten och minskar inflammation i kroppen – faktorer som direkt kan påverka hjärt- och kärlhälsan. Detta innebär en betydande förbättring av livskvaliteten för många, och det är ingen överdrift att säga att Ozempic verkligen kan ha en stor inverkan på hälsan hos människor med typ 2-diabetes eller fetma.

En viktminskning på 5 kg är hälsosam för de flesta av oss, och med Ozempic är en sådan lätt att åstadkomma. Men för att viktminskningen skall vara varaktig – detta kan vara värre och kan betyda att man måste använda Ozempic hela tiden.

En mer överraskande upptäckt är Ozempics potentiella effekt på Alzheimers sjukdom. Forskning tyder på att semaglutid kan ha en neuroprotektiv verkan, vilket betyder att den kan hjälpa till att skydda hjärnceller och eventuellt bromsa Alzheimers progression. Tanken på att ett diabetesläkemedel även kan ha fördelar för hjärnhälsan väcker förstas förhoppningar – och en del skepticism.

Liksom med alla mediciner har Ozempic sina egna biverkningar. En av de vanligaste klagomålen är



illamående och andra magproblem, särskilt i början av behandlingen. Mer allvarliga risker inkluderar inflammation i bukspottkörteln, en sällsynt men allvarlig biverkning. Den kanske mest iögonfallande biverkningen är dock "Ozempic-ansiktet". Denna term syftar på de förändringar i ansiktsstrukturen som vissa användare har upplevt efter att ha gått ner i vikt med hjälp av läkemedlet.

När kroppsfettet minskar snabbt – vilket ofta händer när man går ner mycket i vikt på kort tid – kan det leda till en förlust av volym i ansiktet. Detta gör att huden blir slapp och ansiktet får ett mer åldrat utseende. För en medicin som ska förbättra hälsan kan denna biverkning tyckas paradoxal: man kanske känner sig friskare, men spegelbilden visar något annat.

Och det är viktigt att veta att kunskapen om Ozempics

biverkningar vid mycket långvarig användning är okända. Vad händer om man använder Ozempic i decennier. Det kan ingen veta ännu i detta skede.

Ozempic väcker en hel del frågor, inte bara kring hälsa utan också kring etik och samhälle. En viktig aspekt är kostnaden och tillgången till läkemedlet. Ozempic är dyrt, och för många människor kan priset vara en avgörande faktor för om de kan få tillgång till medicinen. Detta skapar en potentiell ojämlikhet i vården, där en behandling som skulle kunna gynna många människor kan vara otillgänglig för de med lägre inkomster.

Dessutom finns en risk att Ozempic används av personer utan diabetes enbart i syfte att gå ner i vikt. Ett läkemedel som är avsett för en sjukdom blir i vissa kretsar en genväg till ett smalar utseende, vilket kan leda till missbruk och till biverk-

ningar hos friska personer. Frågan är om detta är ett problem för samhället eller om det är upp till individen att bestämma. I vilket fall påminner det oss om hur komplex medicinsk etik kan vara, och hur svårt det är att dra en linje mellan vad som är nödvändigt och vad som bara är önskvärt.

Ozempic har onekligen revolutionerat behandlingen av typ 2-diabetes och visat sig ha betydande fördelar för viktminskning och hjärthälsa. Det är svårt att blunda för potentialen i detta läkemedel – inte bara för individer utan för hälsovården som helhet. Men mirakelmedicin är kanske en överdrift.

Ozempic löser inte allt, och det är viktigt att förstå att medicinen kommer med risker och etiska frågetecken. Ozempic-ansiktet är en påminnelse om att alla förändringar har en baksida, och kostnaden och tillgången till läkemedlet påminner oss om de ojämlikheter som fortfarande finns inom vården.

Kanske är Ozempic mer en symbol för vår tids medicinska strävan: ett kraftfullt verktyg som med rätt hantering kan hjälpa många, men som också påminner oss om vikten av att ta ett steg tillbaka och se helheten. Framtiden kommer att visa om Ozempic var en medicinsk fluga eller en långsiktig lösning för våra största hälsoproblem – tills dess bör vi ta emot detta "mirakel" med öppna ögon och ett sunt mått av försiktighet.

Ozempic är en receptbelagd medicin. Den finns i Finland men har blivit så populär att den ibland kan vara svårt att få. En månads behandling kostar över 100 €.

RUSSIAS WAR AGAINST UKRAINE

President Presented State Awards on the Eve of Energy Workers' Day



INFLATIONEN I RYSSLAND

Rubeln, hyperinflationen och den heliga interventionen: Ett mirakel på ryska?

När ekonomin är i fritt fall, sedelpressarna glöder, och rubeln är på väg mot kollaps, vad gör man? I Ryssland har svaret visat sig vara lika kreativt som desperat: man vänder sig till Gud. Den ortodoxa kyrkan, ledd av patriark Kirill, har tagit på sig uppdraget att lösa landets ekonomiska kris – inte genom ekonomiska reformer eller finanspolitiska åtgärder, utan genom att be. Ja, böner mot inflation, för rubelns förstärkning och mot dollarns övermakt är nu en del av landets krishantering.

Ekonomin på glid – en lägesrapport

För att förstå detta himmelska ingripande behöver vi först titta på den jordiska verkligheten. Officiellt hävdar Kreml att inflationen i Ryssland ligger på 8 %, vilket redan det är ett bekymmer för den genomsnittliga medborgaren. Men bakom de officiella siffrorna döljer sig en annan verklighet: vissa uppskattar att den verkliga inflationen ligger närmare 50 %, och hyperinflationen knacker på dörren.

Vad är orsaken? En stor del av svaret finns i sedelpressarna. Finansieringen av kriget i Ukraina har krävt enorma summor, och för att täcka kostnaderna har staten helt enkelt tryckt mer pen-

gar. Samtidigt har det rapporterats om stora bonusar – på upp till tre miljoner rubel – för de som frivilligt ansluter sig till armén. Denna kombination har drivit upp priserna, försvagat rubeln och skapat en ond spiral av stigande räntor och ökande misstro mot landets valuta.

Som en följd av detta har den ryska centralbanken höjt styrräntan till 21 %, med hot om att den kan stiga till 25 % före årsskiftet. Rubeln har förlorat 20 % av sitt värde mot dollarn på bara några veckor, och landets ekonomi verkar stå på kanten av ett stup.

Gud som ekonomisk rådgivare

När ekonomisk politik och pragmatiska lösningar inte längre verkar räcka till, är det kanske inte så förvånande att Ryssland vänder sig till en högre makt. Patriark Kirill, alltid redo att följa Kremles agenda, har beordrat särskilda böner mot inflationen. Dessa böner ska enligt uppgift hållas i kloster och utan närvaro av lekmän – kanske för att undvika att sprida panik.

Men detta är bara början. Om de initiala bönerna inte ger resultat, kommer alla kyrkor i Ryssland att mobiliseras i denna kamp mot stigande priser. Samtidigt



planeras böner för att „besegra dollarn“ och stärka rubeln. Som om valutamarknaderna skulle påverkas av heligt vatten och kors-tecken.

Och om allt detta misslyckas? Då väntar något ännu mer spektakulärt: en storskalig religiös procession genom Moskvas eller Sankt Petersburgs gator för att skydda Ryssland och dess folk från ekonomiska svårigheter.

En skarp kontrast till verkligheten

Det är svårt att inte höja på ögonbrynen åt dessa åtgärder. I en tid då resten av världen brottas med inflation genom räntehöjnin-

gar, finanspolitiska reformer och internationella samarbeten, satsar Ryssland på andliga lösningar. Medan ekonomer analyserar flöden av varor, tjänster och kapital, analyserar patriark Kirill sannolikt Psalm 23 för vägledning.

Vad säger detta om den ryska ekonomins tillstånd? I bästa fall är det en symbolisk gest, ett försök att inge hopp hos en befolkning som alltmer känner av krisens effekter. I värsta fall är det en tragikomisk påminnelse om att de styrande saknar verkliga verktyg för att hantera situationen.

Inflationens nya fiende: Processioner och böner

Tanken på att en religiös procession ska stärka rubeln och sänka priserna framstår som absurd för de flesta, men det speglar en bredare problematik i Ryssland. Landets ekonomi är så intrasslad i krigets kostnader, korruption och politisk oförutsägbarhet att traditionella metoder inte längre verkar fungera.

Om böner och processioner verkligen kan lösa dessa problem återstår att se. Men om inte ens Gud kan rädda rubeln från dess fall, vem kan då göra det?

RYSK EKONOMI

Kommer Ryssland att drabbas av hyperinflation?

En analys av Rysslands ekonomiska kris

Rysslands ekonomi står inför en av sina största utmaningar i modern tid. De ekonomiska sanktionerna som följde av invasionen av Ukraina, kombinerat med en alltmer isolerad position på den globala marknaden, har skapat en perfekt storm för den ryska rubeln. Den drastiska höjningen av styrräntan till 21%, med utsikter om ytterligare ökning, är ett tydligt tecken på att den ryska centralbanken försöker bekämpa en inflation som hotar att spirala ur kontroll.

Officiell statistik kontra verkligheten

Den ryska regeringen rapporterar en inflation på omkring 8%. Men ekonomer och experter är eniga om att denna siffra inte speglar den verkliga situationen. Den stigande efterfrågan på varor, särskilt livsmedel och andra basvaror, i kombination med störningar i försörjningskedjorna, har lett till en betydande prishöjning. Många ryssar vittnar om att priserna på mat och andra nödvändigheter har mer än fördubblats under det senaste året.

Sedelpressarna går varma

För att finansiera kriget i Ukraina och kompensera för de minskade intäkterna från olje- och gasexport, har den ryska regeringen varit tvungen att trycka stora mängder pengar. Detta har lett till en kraftig ökning av penningmängden i omlopp, vilket i sin tur driver

upp inflationen. Den fria valutahandeln har avskaffats, och rubeln har kraftigt deprecierats mot andra valutor. Även om den officiella växelkursen ligger på 100 rubel per dollar, är det i praktiken omöjligt för ryssar att köpa dollar till denna kurs.

En befolkning i panik

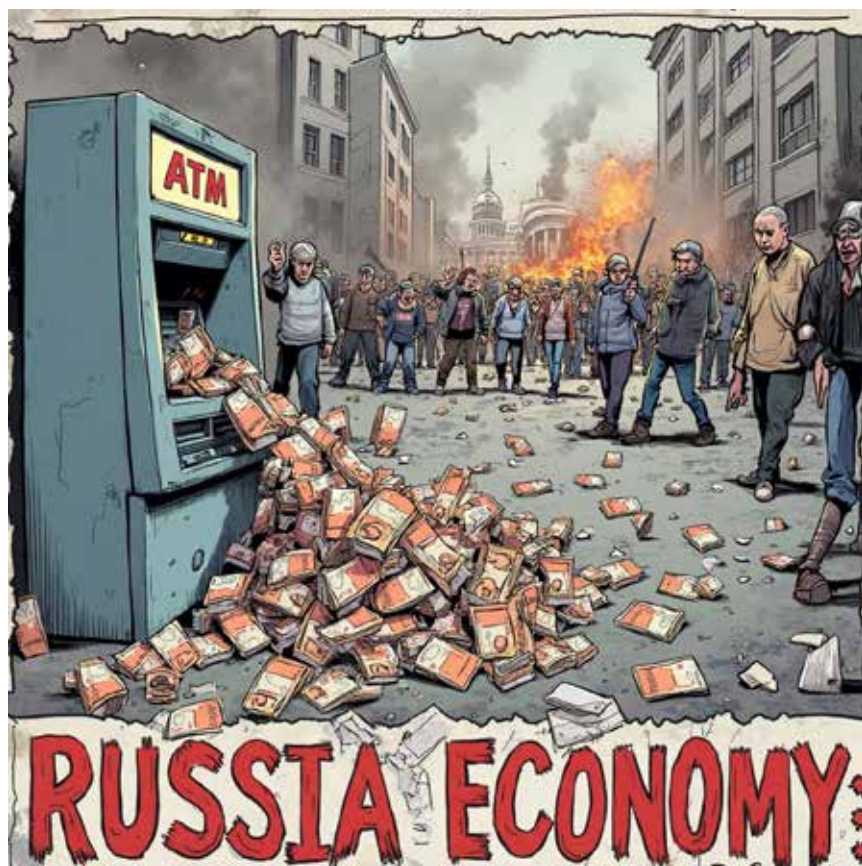
Den ekonomiska osäkerheten har lett till en ökad oro bland den ryska befolkningen. Många ryssar försöker skydda sina besparingar genom att köpa fysiska tillgångar, såsom bostäder och livsmedel. Fenomenet med att hamstra bovete, en basvara i den ryska kosten, har blivit allt vanligare.

Risken för hyperinflation

Risken för hyperinflation i Ryssland är hög. Historiskt sett har länder som drabbats av liknande ekonomiska kriser ofta upplevt hyperinflation. Hyperinflation är en extremt hög inflationstakt, som kan leda till en total kollaps av ett lands ekonomi. För att undvika hyperinflation måste den ryska regeringen vidta drastiska åtgärder för att stabilisera ekonomin och återfå förtroendet hos investerare och befolkning.

Hyperinflation kan uppstå väldigt snabbt, i ett skede då befolkningen drabbas av någonting som kunde kallas masspsykos och alla samtidigt rusar till butikerna för att bli av med sina nästan värdelösa sedlar.

Något nytt är detta inte i Ryssland. I början



av 90-talet hade Ryssland en period med över 1000% inflation. På en kort tid förlorade rubeln över 90 % av sitt värde.

Den höga inflationen, den minskade tillgången på utländsk valuta och den ökade osäkerheten utgör ett stort hot mot levnadsstandarden för den ryska befolkningen. Om inte den ryska regeringen lyckas vända utvecklingen riskerar landet att hamna i en djup ekonomisk kris med långvariga konsekvenser. Den värsta möjliga konsekvensen är hyperinflation.

Konsekvenser av en möjlig hyperinflation för den ryska befolkningen

Hyperinflation, en extremt hög inflationstakt, skulle få förödande konsekvenser för den ryska befolkningen. Här är några av de mest sannolika utfallen:

Kraftigt minskad köpkraft: Pengar förlorar snabbt sitt värde, vilket innebär att löner och besparingar blir värdelösa. Panikartat köpande accelererar, människor köper allt de kan så länge man får något för rublarna och till slut är alla hylor tomma. Människor kommer inte längre att kunna köpa de varor och tjänster de behöver för att överleva.

- Social oro och instabilitet: Ekonomisk kris leder ofta till social oro och politisk instabilitet. Missnöje med regeringen kan öka, vilket kan leda till protester och demonstrationer.

- Svält och undernäring: Höga matpriser gör det svårt för människor att få tillräckligt med mat. Detta kan leda till svält och undernäring, särskilt bland barn och äldre.

- Förlust av livs-

långa besparingar: Pensioner, sparkonton och andra besparingar kommer att uttraderas. Många människor kommer att förlora allt de har arbetat för under hela sitt liv.

- Flykt från landet: Många kommer att försöka lämna landet för att hitta bättre levnadsvillkor. Detta kan leda till en massflykt och skapa ytterligare problem för grannländerna.

- Sönderfall av samhället: Hyperinflation kan leda till ett sammanbrott av samhället, med ökad kriminalitet och våld.

- Förlust av förtroende för det ekonomiska systemet: Människor kommer att förlora förtroendet för det ekonomiska systemet och den ryska rubeln. Detta kan leda till en ökad användning av alternativa valutor eller byteshandel.

UM SERGEY LAVROV OM FINLAND

Utrikesminister Sergey Lavrov har fel

Kommentar:

Rysslands utrikesminister Sergej Lavrovs senaste kommentarer om Finland i en intervju med Tucker Carlson visar på en djupt felaktig förståelse av historia, internationella relationer och den föränderliga dynamiken i globala allianser. Hans påståenden, där han anklagar Finland för att ha återgått till det tidiga 1900-talets lojalitet till nazismen, är lika felaktiga som de är provocerande.

Lavrovs uttalande tyder på att Finlands beslut att gå med i Nato 2023 berodde på latent fiendlighet mot Ryssland, vilket är en parallell till Finlands moderna politik med dess agerande under andra världskriget, då landet tillfälligt samarbetade med Nazityskland. Denna jämförelse förvränger inte bara den historiska verkligheten, utan bortser också från sammanhanget och motiven bakom Finlands senaste val.

Sammanhanget för Natomedlemskapet

I årtionden var Finland förkroppsligandet av neutralitet. Efter andra världskriget gick Finland på en svår balansgång och upprätthöll vänskapliga relationer med Sovjetunionen och senare Ryssland samtidigt som det integrerades i de västerländska ekonomiska och kulturella strukturerna. Lavrovs nostalgiska beskrivning av bastudiplomati och hockeymatcher speg-

lar denna tid av pragmatisk samexistens.

Världen förändrades dock dramatiskt under 2022 när Ryssland inledde sin provocerande invasion av Ukraina. Attacken skakade Europa i grunden och fick nationerna att omvärdera sina säkerhetsstrategier.

För Finland, som delar en lång gräns med Ryssland, var attacken en skarp påminnelse om landets sårbarhet. Minnena från vinterkriget (1939–1940), då Finland hjältemodigt stod emot den sovjetiska invasionen, dök åter upp. Denna historiska erfarenhet, i kombination med den chockerande brutaliteten i konflikten i Ukraina, förändrade den allmänna opinionen i Finland i grunden.

Före 2022 motsatte sig en betydande majoritet av finländarna ett Natomedlemskap. Veckor efter att Ryssland invaderade Ukraina förvandlades motståndet till ett överväldigande stöd för att gå med i alliansen. Lavrovs narrativ ignorerar bekvämt nog denna förändring och antyder att Finlands beslut drevs av fiendlighet snarare än nödvändighet.

Jämförelse med Hitler: en falsk och stötande analogi

Den kanske mest flagranta aspekten av Lavrovs uttalande är hans antydning om att Finlands Natomedlemskap är i linje med Adolf Hitlers ideolo-

gi. Detta påstående är både historiskt felaktigt och djupt stötande.

Under andra världskriget var Finlands tillfälliga samarbete med Nazityskland en fråga om överlevnad, inte en ideologi. Efter Sovjetunionens anfall i vinterkriget sökte Finland hjälp överallt, även hos Tyskland, för att skydda sin suveränitet. Partnerskapet var ett bekvämlighetspartnerskap och begränsat i omfattning. Till skillnad från axelmakterna anammade Finland inte fascismen eller Hitlers bredare agenda.

Jämförelsen bryts ner ännu mer när den tillämpas på dagens geopolitiska landskap. Nato är en försvarsallians som har sina rötter i demokratiska värderingar och ömsesidigt skydd, inte på erövring eller dominans.

Hitlers regim, däremot, definierades av imperialism, folkmord och totalitarism. Att dra paralleller mellan Finlands Natomedlemskap och Finlands krigstida agerande är inte bara vilseledande, utan förminskar också allvaret i de grymheter som begicks under andra världskriget.

Vad Lavrov har fel om neutralitet

Lavrovs antydning om att Finland skulle ha övergett neutraliteten på grund av latent fiendlighet eller otålighet är lika missriktad. Neutraliteten tjänade Finland väl i årtionden, men neutraliteten är livskraftig endast

om båda parter respekterar den. Genom att invadera Ukraina visade Ryssland att man inte hedrar sina grannars suveränitet.



W Commons. Public Domain

Invasionen var inte en isolerad händelse utan en del av ett bredare mönster av rysk aggression, inklusive annekteringen av Krim 2014 och interventionerna i Georgien och Moldavien. Ställd inför dessa prejudikat fattade Finland det rationella beslutet att söka den kollektiva säkerhet som Nato erbjuder.

Det var inte ett val mot Ryssland, utan ett val för Finlands säkerhet och självständighet.

Ignorera den verkliga katalysatorn: Rysslands agerande

Lavrov utelämnar bekvämt nog den centrala roll som Rysslands egna handlingar har spelat för att omforma Europas säkerhetsmiljö. Invasionen av Ukraina bröt mot internationell rätt, undergrävde förtroendet och destabiliserade regionen.

I stället för självrannsakan eller erkännande av dessa fakta avleder Lavrovs

kommentarer skulden på Finland och andra västländer.

Ironin är slående. Rysslands aggression har tvingat länder som Finland och Sverige att överge sin långvariga neutralitetspolitik. Lavrovs vägran att erkänna detta orsaksamband understryker en bredare ovilja inom Kreml att konfrontera konsekvenserna av sina egna beslut.

En väg framåt kräver ärlighet

Lavrovs kommentarer om Finland är inte bara felaktiga – de är ett missat tillfälle. I stället för att underblåsa förbittring med grundlösa anklagelser skulle det ryska ledarskapet kunna reflektera över varför dess grannar känner ett behov av att alliera sig mot dem. Finlands medlemskap i Nato är inte en fiendlig förklaring mot Ryssland, utan ett pragmatiskt svar på en allt mer oförutsägbar och aggressiv granne.

Om Ryssland verkligen vill återuppbygga förtroendet hos sina grannar måste man börja med att ta itu med de grundläggande orsakerna till denna misstro. Det börjar med att avsluta kriget i Ukraina, respektera alla nationers suveränitet och engagera sig i genuin diplomati snarare än propagandistisk retorik. Fram till dess kommer kommentarer som Lavrovs bara att bidra till att fördjupa klyftan mellan Ryssland och resten av Europa.

Ansvar för Rysslands isolering ligger i slutändan inte hos Finland, Nato eller väst, utan helt och hållet hos Kreml självt.

Sergey Lavrov 6.12.2024

"Katso, olemme olleet hyvin ystävällisiä esimerkiksi Suomen kanssa. Yhdessä yössä suomalaiset palasivat toisen maailmansodan valmistelun alkuvuosiin, kun he olivat Hitlerin parhaita liittolaisia. Ja kaikki tämä puolueettomuus, kaikki tämä ystävyys, saunassa käyminen, yhdessä pelaamalla jääkiekkoa, tämä kaikki katosi yhdessä yössä. Joten ehkä tämä oli syvällä heidän sydämissään, ja puolueettomuus ja höveliäisyys rasittivat heitä, en tiedä."

"Titta, vi har varit väldigt vänskapliga med Finland, till exempel. Över en natt kom finnarna tillbaka till de första åren av förberedelserna för andra världskriget när de var Hitlers bästa allierade. Och all denna neutralitet, all denna vänskap, att bada bastu tillsammans, spelade hockey tillsammans, allt detta försvann över en natt, så det här var kanske djupt i deras hjärtan, och neutraliteten belastade dem, och hövligheten belastade dem, jag vet inte."

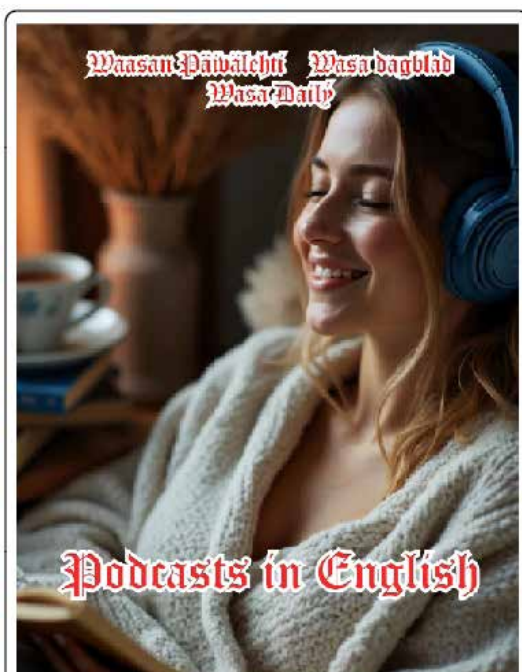
"Look, we have been very friendly with Finland, for example. Overnight, the Finns came back to the early years of preparation for World War II when they were best allies of Hitler. And all this neutrality, all this friendship, going to sauna together, playing hockey together, all this disappeared overnight. So maybe this was deep in their hearts, and the neutrality was burdening them, and niceties were burdening for them. I don't know."

«Слушайте, наприклад, ми були дуже дружні з Фінляндією. За одну ніч фіни повернулися до перших років підготовки до Другої світової війни, коли вони були найкращими союзниками Гітлера. І весь цей нейтралітет, вся ця дружба, відвідування сауни разом, разом граючи в хокей, усе це зникло за одну ніч, тож, можливо, це було глибоко в їхніх серцях, і нейтралітет обтяжував їх, і ніжності обтяжували їх».

AI

AI-genererade poddar: En ny era för ljudinnehåll med NotebookLM

20 vardagliga förkortningar du behöver känna till (och kanske några du knappast behöver)



**Podcast in English:
Russian disinformation**
<https://vpress.ovh/podcasts.htm>

I den snabbt föränderliga världen av digitala medier fortsätter artificiell intelligens (AI) att tänja på gränserna och omforma branscher samt omdefiniera kreativa processer. En av de mest banbrytande utvecklingarna är Googles NotebookLM, en avancerad språkteknologi med potential att revolutionera podstavärlden.

Med sin förmåga att skapa ljudinnehåll av mänsklig kvalitet öppnar NotebookLM upp nya och spännande möjligheter inom AI-drivna berättelser, utbildning och underhållning.

Framväxten av AI-genererade poddar

Podcastbranschen växer i en rasande takt, och innehållsskapare samt medie företag letar ständigt efter innovativa verktyg för att effektivisera produktionen och stärka kreativiteten. NotebookLM, som först fick uppmärksamhet för sin förmåga att generera hög-

kvalitativa texter, har nu tagit steget in i ljudinnehållet. Denna banbrytande teknik kan producera poddar som är nästan omöjliga att skilja från de som skapats av mänskliga programledare, vilket skapar nya möjligheter för framtiden.

Det som gör NotebookLM-genererade poddar så attraktiva är flera unika funktioner som skiljer dem från traditionella poddar:

Naturligt ljudande röst: NotebookLM kan generera ljudinnehåll med en röst som efterliknar den naturliga rytmen och tonen i mänskligt tal. Detta gör att lyssnaren får en smidig upplevelse där det är svårt att avgöra om podden är AI-genererad.

Mångsidiga ämnen: Oavsett om det handlar om nyheter, aktuella händelser eller lättsamma berättelser, kan NotebookLM hantera en mängd olika ämnen. Dess flexibilitet gör det till ett idealiskt verktyg för innehållsskapare som vill utforska olika genrer utan tidskrävande produktion.



Förkortningar finns överallt nuförtiden. Från sms-akronymer till teknisk jargong, de praktiska kombinationerna på 3 bokstäver (och ibland längre) kan vara förvirrande om du inte är insatt. Men frukta inte, andra förkortningsäventyrare! Den här artikeln kommer att utrusta dig med kunskapen att dechiffrera 20 av de vanligaste förkortningarna du kommer att stöta på i vardagen.

LOL: Laughing Out Loud, Lots of Laugh, ljudligt skarr, mycket skratt (Den här kan redan vara en klassiker för många!)

BRB: Be Right Back (Perfekt för en snabb toalettpaus under en pratstund)

OMG: Oh My God, »Herre Gud!« (Uttrycker förvåning eller starka känslor)

IMHO: In my humble opinion, I min ödmjuka åsikt (Ett sätt att inleda din åsikt artig)

**** ASAP:**** Så snart som möjligt (Tänder en eld under någon... snyggt)

FYI: For Your Information, För din information (En heads-up för någon)

ETA: Estimated time of arrival, Beräknad an-

komstid (Låter dig veta när du kan förvänta dig någon)

OSA: Vänligen svara (formell begäran om svar på en inbjudan)

PDF: Portable Document Format (Ett vanligt filformat för dokument)

JPG: Joint Photographic Experts Group (Ett populärt bildfilformat)

GIF: Graphics Interchange Format (Ett annat bildformat, känt för animationer)

TIFF: Tagged Image File Format (används för bilder av hög kvalitet)

WWW: World Wide Web (Grunden till det internet vi känner till)

HTTP: Hypertext Transfer Protocol (Språket som webbsidor använder för att prata)

GPS: Global Positioning System (Hjälper dig att navigera i världen)

Bankomat: Uttagsautomat (din vänliga lokala bankomat)

DIY: Gör det själv (för de händigade människorna där ute)

VIP: Mycket viktig person (Någon som får specialbehandling)

TBA: Kommer att meddelas (Håll ögonen öppna för mer information)

TBD: Att vara bestämd (Vi håller fortfarande på att ta reda på saker)

Det här är bara ett

smakprov på förkortningsvärlden, men med dessa 20 under bältet är du på god väg att dechiffrera det vardagliga språket, från avslappnade texter till tekniska dokument. Så nästa gång du ser en förkortning som får dig att klia dig i huvudet, kom ihåg den här listan och fortsätt att utforska den underbara världen av stenografisk kommunikation!

Wasa Dagblad

En modern tidning med en layout med drag av 1870-talets press. På den tiden hade tidningar bara 4-8 sidor. Mycket text, men inga bilder alls, så det är mycket att läsa på några sidor.

Tidningen innehåller citat från gamla dagstidningar hämtade från Riksarkivet (digi.kansalliskirjasto.fi). GPT3, Gemini, Aria och Monica gör en del av det rutinmässiga redigeringsarbetet, t.ex. översättning, korrekturläsning och skrivande av korta notiser. Alla texter har granskats av journalister och redaktionen ansvarar för texternas innehåll.

Wasa Dagblad är en publikation av dagstidningstyp som än så länge utkommer på söndagsmorgnar. Men vårt mål är att den ska komma ut varje morgon i framtiden.

Tidningen finns tillgänglig gratis på nätet.

Läsarnas texter är välkomna!

Tidningen är lokalt ägd och kommer att fortsätta att vara det.

Chefredaktör är Hans Björknäs.

Redaktion: Wasa Dagblad, Skolhusgatan 37 B 7, 65100 Wasa, tel. +358-40-5462455.

Redaktionen i Helsingfors: Wasa Dagblad, Andra linjen 9 B 36, 00530 Helsingfors. Telefon +358-40-5462455. Annonser kan sändas via e-post i jpg-format, ta gärna kontakt med redaktionen. .

E-post: wasadagblad@gmail.com

De som vet litet mera är de som läser Wasa Dagblad

...drottningens
djunglande konsekvenser för Finland under de kommande 50 åren

Kärlfestival denna vecka!

Republikens president Alexander Stubb i Vaasa 27.4.2024

Jeff Goodell: The Heat will kill You first

Kalevaspelelen i Vaasa 27-30.6.2024

Kremlin gör narr av sina motståndare - 1939 liksom nu

HERE WE ARE vpress.se

En ny press: Grunden för lycka och demokrati

Kommitté drottningens djunglande konsekvenser för Finland under de kommande 50 åren

KÖR-FESTIVALEN

Sinebrychhoff Konstmuseum

Kremlin gör narr av sina motståndare - 1939 liksom nu

HERE WE ARE vpress.se

Kommitté drottningens brådskande åtgärder

Pain-maja, en Pörtomdiktare

Puccinis "TOSCA" KOMMER TILL VASA I JANUARI

Kremlin gör narr av sina motståndare - 1939 liksom nu

HERE WE ARE vpress.se

Wasa Dagblad Photo Supplement

Sinebrychhoffin taidemuseo

Sinebrychhoffin konstmuseum

Sinebrychhoffin Art Museum

Wasa Dagblad Photo Supplement

WASA DAILY

Pörtom kyrka Pirttikylän kirkko The Church in Pörtom

WASA DAILY

ihana kuofestivaali tulossa!

Tasavallan presidentin Alexander Stubb Vaasassa 27.4.24

Jeff Goodell: The Heat will kill You first

Kaleva kilpailut VAASASSA 27-30.6

Hylkeenpyynti Raippaluodossa 1895

Jussi Adler-Olsen

Venäjän omittainen diplomaattinen kieli

HERE WE ARE vpress.se

WASA DAILY

Hylkeenpyynti Raippaluodossa 1895

WASA LEHDISTÖ: Ummellisuuden ja demokratian perusta

KUORO-FESTIVAALI

Sinebrychhoffin taidemuseo

Venäjän omittainen diplomaattinen kieli

HERE WE ARE vpress.se

WASA DAILY

Puccinin "Tosca" Näin löydät tie-oppaan on tulos kirkkoon!

NAISTEN ÄÄNI-elämäntutkimus

KUORO-FESTIVAALI

Sinebrychhoffin taidemuseo

Venäjän omittainen diplomaattinen kieli

HERE WE ARE vpress.se

WASA DAILY

Mysterious green giants in the Laasi-palatsi square, Helsinki

Mystical East in Ika-noja

All EU-candidates

Puccini's "Tosca" is coming to Vaasa

ROAD CHURCHES

The Kremlin mocks its opponents

HERE WE ARE vpress.se

WASA DAILY

What a wonderful start week we have ahead of us!

WASA CHURCH FESTIVAL 2024 8-11.8.2024

Cycling Week in Vaasa this week

Climate Change's Profound Impact on Finland

Kaleva Games in Vaasa 27-30.6

Road After-Deathly

The Kremlin mocks its opponents

HERE WE ARE vpress.se

WASA DAILY

CHOIR FESTIVAL

A Free Place: The Hedrick of Happiness and Democracy

ROAD CHURCHES

The Kremlin mocks its opponents

HERE WE ARE vpress.se

WASA DAILY

Mysterious green giants in the Laasi-palatsi square, Helsinki

Mystical East in Ika-noja

All EU-candidates

Puccini's "Tosca" is coming to Vaasa

ROAD CHURCHES

The Kremlin mocks its opponents

HERE WE ARE vpress.se

Wasa Daily Photo Supplement

Fero Järnefelt (1863-1937)

Wasa Daily Photo Supplement

I K Inha (1865-1930)

I Replot 1895

Raippaluodossa 1895

WASA DAILY

Tasavallan presidentin Alexander Stubb Vaasassa 27.4.24

Jeff Goodell: The Heat will kill You first

Kaleva kilpailut Vaasassa 27-30.6

Jussi Adler-Olsen

Vaasan istutetaan 70 000 puita

Hylkeenpyynti Raippaluodossa 1895

HERE WE ARE vpress.se

WASA DAILY

Finland's president Alexander Stubb in Vaasa 27.4.2024

Jeff Goodell: The Heat will kill You first

Kaleva Games in Vaasa 27-30.6

Jussi Adler-Olsen

A tree for everyone in Vaasa

ROAD CHURCHES

HERE WE ARE vpress.se

HOROSKOP FÖR JANUARI 2025

Januarihoroskop för 2025: Börja året med ett skratt

Väduren (21.3–19.4): Du kastar dig in i januari som en bergsget på koffein. Kom ihåg att inte alla toppar är värda att bestiga – särskilt inte när det finns nya serier på Netflix.

Oxen (20.4–20.5): Du är envis och optimistisk denna månad. Någon föreslår att du testar en grönkålssmoothie. Säg nej. Dina smaklökar förtjänar bättre.

Tvillingarna (21.5–20.6): Din dubbla personlighet skiner i januari – antingen börjar du en yogakurs eller tittar på true crime-dokumentärer med en pizza i handen. Båda räknas som framgång.

Kräftan (21.6–22.7): Hemmet är din trygga hamn i januari.

Tyvänn är kylskåpet det också. Kom ihåg: snacks är känslor.

Lejonet (23.7–22.8): Nytt år, nya du! Fast ärligt talat, kronan du köpte i december är fortfarande kvar på huvudet. Fortsätt regera, majestät.

Jungfrun (23.8–22.9): Du har redan färgkodat och organiserat dina nyårslöften. Ta det lugnt – du kommer ändå att glömma dem i februari.

Vågen (23.9–22.10): Jakten på balans sätts på prov när soffan och gymkoret kämpar om din uppmärksamhet. Spoiler: soffan vinner.

Skorpionen (23.10–21.11): Du utstrålar mystik i januari. Eller så är det bara för att du inte svarat på förra årets meddelanden. Fortsätt vara gåtfull.

Skytten (22.11–21.12): Du längtar efter äventyr i år. Men din största resa kan bli turen till brevlådan i tofflor. Små steg framåt.

Stenbocken (22.12–19.1): Det här är din tid, bergsgeten! Du klättrar både på karriärstegar och isiga gator med beslutsamhet. Försök att inte halka på någon av dem.

Vattumannen (20.1–18.2): Stjärnorna förutspår intellektuella insikter i januari. Eller kanske bara att du löser Wordle på två försök. Genialt ändå.

Fiskarna (19.2–20.3): Dina känslor svallar högt, men så gör även din charm. Utnyttja det och övertyga någon att skotta snön åt dig.



NYHETER FÖR 100 ÅR SEDAN



Kvälls- Kuriren

Söndagen den 29 december 1924

Detta är en fiktiv dagstidning som innehåller helt autentiska nyheter för precis 100 år sedan med målet att ge läsaren en uppfattning om hur vardagen såg ut på den tiden.

Torparen Johan Mickelsson Thel från Särkimo drunknade

WASA POSTEN

Drunknad. I förra veckan då torparen Johan Mickelsson Thel från Särkimo skär begav sig till fots över isen från Lövsund till sitt på Dalaholmen belägna hem, brast isen och han hamnade i det våta, varifrån ingen hann rädda honom medan han var vid liv. Han torde varit omkring 60 år gammal. Hans hustru och flera bara stå nu sörjande vid hans bår.

Sorgligt slut på bilfärden.

Bilolycka på julaftonen. En persondödad.

På julaftonen begav sig ett sällskap på 7 personer 6 män och 1 kvinna från Viborg på en åktur till Tienhaara med en liten lastautomobil, tillhörande handl. Kupsunen. På återvägen körde bilen i landsvägsdikedet. En av sällskapet, handelsbiträdet Paakkanen fick huvudet krossat, så att hjärnan trängde ut. Han dog naturligtvis ögonblickligen. Två personer skadados svårt. Olyckan inträffade i en utförsbacke.

Replot Egendomsköp.

Bönderna Emil Hackans och Anton Sand i Björkö, Replot, äro som bäst i beråd att av en i Hangö bosatt affärsman Bredenbergs, tillhandla sig en i Sjundeå socken belägen större lantegendom för en summa av 1-00,000 mk, vari även ingår karaktärsbyggnad, i hästar och 9 kor.

Åbo domkyrkas bortrövade kalk. Finlands beskickning i Köpenhamn har fått officiellt meddelande om att den av danskarna i tiden från Åbo domkyrka bortrövade kalken kommer att återställas om två månader, då de beställda kopiorna av densamma väntas bliva färdiga.

Mariehamn får kyrka.

Det har nu slutligt bestämts, att kyrkan i Mariehamn skall få plats i den i norr och söder gående esplanaden mittemellan folkskolan och Ursåns gård. Kyrkan kommer sålunda att få ett läge, som i någon mån erinrar om stadskyrkans plats i Vasa.

En drucken chaufför kör ihjäl en person.

Till ett bröllop i Vahto förra lördagen hade bl. a. anlät en automobil från Åbo, körd av chauffören Santeri Fors. F. söp sig i bröllopsgården så berusad, att han måste avlägsnas. Därefter började han meningslöst köra omkring med sin bil, varvid en av bröllopsgästerna, bondesonen Juhon Aaltonen råkade under bilen och skadades så svårt, att han avled. Fors' rymde med bilen, men fasttogs sedermera i ett torp i Masku.

Gossar som kruttillverkare.

Ett par interner i Orpola barnhem Harry Ekman och

Reino Varinovski hade här-omdagen i Åbo inköpt ett kopparrör och en del kemikalier, av vilka de åstadkommo en krutliknande blandning. Då gossarna sedan på tisdagen använde kopparröret som bössa kom gossen Ekman att rikta vapnet mot sin kamrat, som träffades i ena skuldran. Den sårade fördes till länsjukhuset, därifrån det meddelades att hans tillstånd är allvarsamt. Å. U.

Österbottningar i Amerika.

Den i Chicago utkommande tidningen »Svenska Tribunen-Nyheter» har tagit för sig att i ord och bild presentera bemärkta Finlands-svenskar i Amerika. Vi skola här nedan återgiva det väsentliga ur ett par runor.

En malaxbo som

byggmästare,

Tidningen framhåller, att de svenska österbottningarna i allmänhet äro skickliga snickare och timmermän, och presenterar så den kände byggnadsentreprenören John Dahla i San Francisco. John Dahla föddes i Malax 1882 samt kom till guldländet redan som en 20 års yngling. Gott väderkorn hade pojken, ty han styrde rakt mot de egyptiska köttgrytorna, det vill säga bygderna i västern, varest framtid och pengar kunde göras av den dristige. Och så högg John Dahla i »för kung och land». Ehuru köttet doftade i grytan, lär han dock icke kunnat rycka till sig alltför stora stycken den första tiden ty många stå här med gafflarna i högsta hugg, beslutna att ha »bästa biten». För 16 hela år tjänade han andra, tiden ungefär jämnt fördelad mellan Pacific Gas and Electric Co., samt Universal Electric

Co. Med de sparpennningar han lyckats lägga ihop från detta hårda arbete startade han 1919 egen affär som elektrisk och byggnadsentreprenör, och den affären har han sedan bedrivit med jämförelsevis stor framgång. Många äro de byggnadshus som Dahla uppfört i San Francisco.

En trofast replotbo

Ed. Lasell är en drivsam kraft i de kulturella strävandena i Fort Bragg, Californien.

Lasell föddes i det natursköna Replot år 1883. Redan vid 19 års ålder »krossade» han Atlanten, för att i detta land skapa, sig en mera ekonomiskt tryggad tillvaro än hembygden kunde skänka, ty huru vackert det havsomvärda Replot än är, rikt på pengar har det aldrig varit. För vår replotbos trofasta karaktär är det synnerligen betecknande att han ådagalagt en alldeles sällspord och exceptionell uthållighet i de värv, som han i detta land åtog sig.

DEN INHEMSKA
SUOMIKONSTFILMEN

fiskaren på Stormskär

går varje dag kl 5, KINO-PALATS och KALEVA Tillåten
1/2 7, 8 och 1/2 10 å för barn

<p style="text-align: center;">★ S C A L A ★</p> <p style="text-align: center;">„Galopperande fisken“</p> <p style="text-align: center;">En verkligt föryngrande film.</p>	<p style="text-align: center;">★ T H A L I A ★</p> <p style="text-align: center;">„Mannens farliga ålder“</p> <p style="text-align: center;">En fint spelad familjekomedi. Förbjuden f. barn.</p>
--	---

HUMOR FÖR ETTHUNDRA ÅR SEDAN

BRÖLLOP

Gamle finurlige magister Grundman var bjuden på bröllop och ombedd såsom gammal vän i familjen att säga några ord till bruden, ung, skön och rodnande:

— Mig, som följt Lisa och hennes föräldrars öden under de sista 19 åren, förefaller det som om hon ärft sina behag, sitt förstånd och sin vishet från sin pappa

— — kom förskräckt av sig, fick en blixtrande blick från mamman, återvann fattningen och talförmågan och sade:

— För se hennes mamma har ju sina kvar.

Hovnarren 16/23

SVÅRT ATT VÄLJA TJÄNARINNA

— Kära vän, du talar om den svåra tjänarinnefrågan, ja, jag är alldeles olycklig. Om jag tar en gammal och ful är min man aldrig hemma och om jag tar en ung och vacker, törs jag inte själv gå ut

ATT KLAGA PÅ EN TIDNING

Redaktören: — Och den här vitsen säger ni skall vara ny? Den har min mormor redan berättat för mig, då hon var en liten flicka.

PÅ TORGET

- Men kan ni nu, min bästa gumma, skilja mellan giftiga och ätliga stampar?

- Nä.

- Men då kan ni ju förgifta både er och er familj.

- Nä... Vi säljer dom på torget.

BARNJUNGFU

— Min fröken, hur kan ni läsa er roman då barnet skriker så förskräckligt. Barnjungfru

run:

— Dåligt, min herre, och då ni därtill stör mig går det inte alls.

I RÄTTEN

— Herr domare, min man har kallat mig „du gamla ko“, och så har han kastat ut mig. Jag anhåller att han blir bestraffad.

— Gott, fru H. Vi döma honom att han åter skall taga er till sig.

I TULLEN

Bandhandlare Pettersson kommer från utlandet och ondgör sig över tullmannens noggrannhet vid visitationen. På frågan:

— Har ni nu visat allt, svarar bandhandlare Pettersson ilsket.

— Nej, stämbandena har ni ännu inte fått se.

INGEN FANTASI.

Lärarinnan: Du var frånvarande i går, varför har du inte intyg med dig? Eleven; Min mamma var inte hemma.

Lärarinnan: Men din pappa då?

Eleven: Han duger inte.

Han har ingen fantasi,

NÄR KUNGEN ÄR BORTA

Läraren: Vem regerar när kungen är bortareet?

Eleven: Kronprinsen!

Och om kronprinsen inte är myndig?

Då regerar hans äldsta son!

SVÅRT ATT HINDRA,

— Jag kan inte med att främmande människor kysser mina barn.

J— ag tycker inte om det heller, men. det är ju omöjligt att göra något åt den saken.

— Varför det?

— Båda mina döttrar har fyllt 18 år.

IN OCH UT.

Han: — Min fröken, jag saknar uttryck för det intryck ni gjort på mig. Hon: — Tyvärr saknar ni också insikt om. att ni ej har några utsikter.

RYMLIGT NOG.

Den fetlagda damen:

— Kan jag genom den här porten komma ner till sjön? Gatpojken:

— Javars. det gick ett hölass genom den nyss!

DÖVSTUM

Doktors fru: — Har du berättat för fru Halfors, att hennes lilla flicka är dövstum?

Doktorn: — Nej inte rent ut; men jag sade henne, att om flickan en gång blir gift, kommer hon aldrig att raunhuggas med sin

Veckans astronomiska bild:



Messier 106 composite.jpg

CXC: Composite image of NGC 4258 features X-rays from Chandra (blue), radio waves from the VLA (purple), optical data from Hubble (yellow and blue), and infrared with Spitzer (red). NGC 4258 is well known to astronomers for having "anomalous" arms that are not aligned with the plane of the galaxy, but rather intersect with it. Researchers are trying to understand how the giant black hole in the center of NGC 4258 is affecting the rest of the galaxy. NGC 4258, also known as Messier 106, is located about 23 million light years from Earth.

X-ray: NASA/CXC/Caltech/P.Ogle et al; Optical: NASA/STScI & R.Gendler; IR: NASA/JPL-Caltech; Radio: NSF/NRAO/VLA

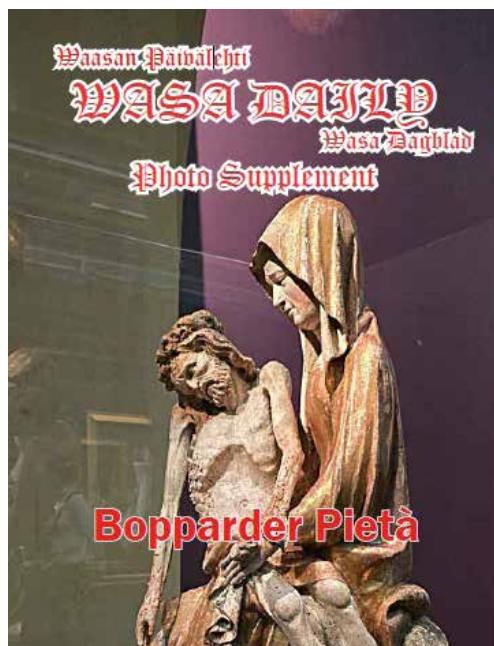
Public domain

man.

EXERCIS.

— Stå nu inte där å tappa huvudet, som om ni var Kolumbus då han såg Newyork första gången.

Nästa vecka:



Från läsarna

Vi tar väldigt gärna emot inlägg från våra läsare. Kommentarer, historier, minnen, debatt, nyheter från hemorten. Sannolikt koimmer detta att vara den viktigaste delen i denna vår tidning. Men utrymnmet är ju begränsat, så skriv gärna rätt så kort! Så sänd gärna inlägg till: wasadagblad@gmail-com

Annonsera i WD

Det kan ha ett visst PR-värde att vara bland de första som annonserar i denna historiska och hypermodärna dagstidning. Sänd annonser till wasadagblad@gmail.com som jpg, tiff eller png,

WASA DAGBLAD
wasadagblad@gmail.com